საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციონო პარტია

№ 180 შაბათი, თებერვლის 24 (9) 1918 წ.

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ტფილისში კვლავ გავრცელდა ხმები გერმანელების შესახებ ... გიადი აიღესო—მიუხედავად ზავის შეკვრისა გერმანელთა ჯარი განაგრძობს წინსვლას: ამის გამო კრილენკომ შეკითხვით მიმართა გერმანიის მთავრობას.—საბჭოთა ცენტრ. კომიტეტის დადგენილებით რევოლიუციის წლის თავს 28 თებერვლის ნაცვლად 18 მარტს იდღესასწაულებენ.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 50 კაპ., ფელეტონზე—30 კაპ., კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ—1 მ., უკან—50 კ. ფასი სამგლოვიარო განცხადებისა ზომაზეა დამოკიდებული: 15×2 ღირს 8 მან., 20×2 ღირს 12 მან., 3 ხაზის შემდეგ სამგლოვიარო განცხადება მიიღება სტამბა „სახალხო საქმეში" (კ. თავართქილაძისეული „ნადვედი") ბარონის ქუჩა, სახლი № 14 და ღირება ერთი მანეთით მეტი.

ყველა განცხადება კავკასიის გარეშე, მიიღება მხოლოდ რედაქციაში.

ხელის-მოწერა და დახაზვეტი განცხადებები მიიღება „სახალხო საქმის" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები ხელ არ ინახება: ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, ხასახლის ქ., სარაჯიშვილის ს. № 6.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ „Сахалхо Саквэ", поч. ящ. 190.

ფასი ტფილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურებ. 35 კაპ.

ტელეფონი 12—29

დღიდან გარდაცვალებისა სახელმწიფო სათათბიროს წევრისა

თ. ვარლამ ლევანის ძის გელოვანის

მესამე წლის თავზე 25 თებერვალს საღამოს ექვს საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში გადახდილ იქმნება პანაშვიდი, რასაც აუწყებენ მახლობელთა და ნაცნობთა ქვრივი მისი და ნათესავნი. 246

გიორგი ანტონის ძე და მეუღლე მისი ელისაბედ ქურდიანი, მღვდელი ზაქარიას ასული კოწოწოვები, განუსაზღვრელ მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა, მეგობართა და ნაცნობთ, ძვირფასის და მარად დაუვიწყარის სიძის, ტფილისის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტის წევრის

გიორგი ვასილის ძის დალაქიშვილის

ტრაღიკულად ავაზაკების ხელით გარდაცვალებას ქ. კავკავში თებერვლის 19-ს, სამსახურის ასრულების დროს, და სთხოვენ მობრძანდნენ კვირას თებერვლის 25-ს, დილის 10 საათზე გამო ვენების, თავისი ბინიდან (გუნიბის ქ. № 44), ქვაშვეთის ეკლესიაში და შემდეგ დასაკრძალავად დიდუბის ეკლესიის გალავანში. 244

ტფილისის საგუბერნიო სასურსათო გამგეობა ღრმა მწუხარებით აუწყებს სასურსათო და სხვა რევოლიუციონურ ორგანიზაციებს ტრაღიკულ გარდაცვალებას თავისი წევრის

გიორგი ვასილის ძის დალაქიშვილის,

რომელიც მოხდა სამსახურის ასრულების დროს 19 ამა თებერვალს ქალაქ კავკავში. დღეს პანაშვიდი გადახდილი იქნება გარდაცვალებულის ბინაზე, გუნიბის ქუჩა № 44, საღამოს 6 საათზე. ცხედრის გამოსვენება ბინიდან ქვაშვეთის წმ, გიორგის ეკლესიაში დანიშნულია კვირას დილის 9 საათზე. წირვა დაიწყება დილის 10 საათზე, დასაფლავება დიდუბის ეკლესიის გალავანში. 1085

კნეინა ელისაბედ ივანეს ასული, შვილი ნინო, შვილის შვილი თამარი, ვაჟნი; გიორგი, ნიკოლოზ, არჩილ და ილია ვასილის ძენი თავ. მაჩაბელნი დიდის მწუხარებით იუწყებიან, რომ მძიმე და ხანგრძლივის ავათმყოფობის შემდეგ თებერვლის 22-ს გარდაიცვალა

თავადი ვასილ გიორგის ძე მაჩაბელი

პანაშვიდი დღეს შაბათს ნაშუადღევის 1 ს. და 5 საათზე განსვენებულის ბინაზე, რომელიც იმყოფება ყორღანოვის ქუჩაზე № 28. გამოსვენება ბინიდან და დაკრძალვა ვერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის გალავანში კვირას დილის 10 საათზე. 213

უსაზღვრო მწუხარებაში მყოფი მეუღლე ირაკლი იოსების ძე შოთაძე, პატარა ვაჟით ოთარით, აუწყებს ნათესავთ, ამხანაგებს და მეგობრებს, რომ კვირას, 25 ამა თებერვალს, ფოთის სასაფლაოს ეკლესიაში გადახდილი იქნება ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი უდროოდ დაკარგულის, მათთვის ყველაზე უსაყვარლესის, და მუდამ დაუვიწყარი

ალექსანდრა (საშა) სოლომონის ასულის შოთაძის

სულის მოსახსენებლად. 339

გულდათუთქულნი მშობლები ნატალია ლეონტის ასული და სოლომონ პორფირის ძე, ძმა ალექსანდრე სოლომონის ძე და და ეკატერინე სოლომონის ასული ოსიძენი აუწყებენ ნათესავთ, ამხანაგებს და მეგობრებს, რომ კვირას, თებერვლის 25 ს, ფოთის სასაფლაოს ეკლესიაში გადახდილი იქნება ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი უდროოდ დაკარგულის, მათი უსაყვარლესი შვილის და დის,

ალექსანდრა (საშა) სოლომონის ასული შოთაძის

სულის მოსახსენებლად. წირვა დაიწყება 9 საათზე, პანაშვიდი 11 საათზე. 239

მეუღლე სოფიო დავითის ასული, შვილები: ნიკოლოზ, თამარ და ალექსანდრე ერასტის ძენი და ასული ამით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობართ რომ კვირას, 25 თებერვალს, დანიშნულია ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი

ერასტი თეიმურაზის ძის ჯაფარიძის

სულის მოსახსენებლად კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. წირვა დაიწყება 10 საათზე პანაშვიდი 12 საათზე. 241

გულმოკლული ანნა სოლომონის ასული ... ამით აუწყებს ნათესავთ და ნაცნობთ რომ კვირას, 25 თებერვალს, კუკიის წმ. ნინოს ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცის წირვა და პანაშვიდი დაუვიწყარის მეუღლის

ალექსანდრე ელიზბარის ძე გუნდიშვილის

სულის მოსახსენებლად. წირვა დაიწყება ათ საათზე პანაშვიდი 11 ნახ. საათზე. 238

მეოხ. რაზმის კოლლექტივი ... (ბოლნ. ეკიმისა) ღრმა მწუხარებით აცნობებს ყველა ამხანაგს და ნაცნობს, 10 თებერვალს, ... ალექსანდროვის ... დაჭრილ

ექიმ. ლაზარე ... ძის სხირტლაძის

გარდაცვალებას. ცხედრის გამოასვენებენ მიხეილის საავათმყოფოდან 25 თებერვალს დილის ათ საათზე. დასაფლავება წმიდა ნინოს სასაფლაოზე. 245

ქართ. დრამა. | **ქართული კლუბი** | წარმოდგ. № 37

დილის წარმოდგენა.

კვირას 25 თებერვალს 1918 წ.

ტფ. ქართ. დრამ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება შ. დადიანის მონაწილეობით

სამშობლო

5 მოქ. დ. ერისთავისა.

მონაწილეობენ ქალნი: აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., ივერიელი ა., ვაჟნი: ზარდელი ვ., გვარაძე ნ., დადიანი შ., ზარდალიშვილი ი., თარალაშვილი ი., იმედაშვილი ა., იმნაძე გ., კობახიძე ი., მატარაძე ვ., ციციშვილი კ.

დასაწყისი შუადღის 12 საათზე. 107 რეჟ. ვ. ზარდელი.

ქართ. დრამა. | **ქართული კლუბი** | წარმოდგ. № 38

ორშაბათს 26 თებერვალს 1918 წ.

ტფ. ქართ. დრამ. დასის მიერ და ვ. გუნიას მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

ალლუმი

4 მოქმ. ვ. გუნიასი.

მონაწილეობენ ქალნი: აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., ქიქოძე ა., შოთაძე ა., ივერიელი ა., ჩერქეზიშვილი ე., ვაჟნი: აბაშიძე ვ., გუნია ვ., გვარაძე ნ., ზარდალიშვილი ი., თარალაშვილი ი., იმედაშვილი ა. იმნაძე გ., კობახიძე ი., ქევაძე ი., მატარაძე ვ., შალიკაშვილი ვ. ციციშვილი კ.

დასაწყისი საღამოს 7½ საათზე. 1071 რეჟ. ვ. შალიკაშვილი.

პური და ნავთი

22 თებერვლიდან საუბნო სახარჯო ბიუროებში

პურის და ნავთის ბარათების დარიგება უკვე დაიწყეს.

პირველ რიგში ბარათები

მიეცემა სახლის კომიტეტებს,

რომელთაც ბარათების მისაღებად საუბნო ბიუროში უნდა წარმოადგინონ სასურსათო ბარათები სახლის მცხოვრებთა სია მათი გვარებით და სასურსათო ბარათის ნომრებით.

პურის (მარტის) და ნავთის ბარათები კერძო მოქალაქეებს მიეცემა სასურსათო ბარათის წარდგენით.

სახარჯო განყოფილებასთან არსებული პურის ბიურო კოლექტიურ ბარათებსაც აძლევს საავადმყოფოებს, ინტერნატებს და სხვა ამგვარ დაწესებულებას.

ქალაქის გამგეობის სახარჯო ბიურო.

1918 წ. 21 თებერვალი. 1084

დიდი ცირკი ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ. ახლო, საკუთ. ახლად შეკეთ. კაპიტალური საზამთრ. შენობა, ტელეფ. 19—00.

დღეს, 24 თებერვალს გაიმართება

ჯოე-მორას ბენეფისი

3 დიდი სატრი ინგლისური ბოქსი: 1. მელნიკოვი და ხარლამპიევი, 2. სურკინი და მსუბუქი მიდი, 3. ჯოე-მორა და ურსიარჩაკი. ჭიდაობს 5 წყვილი: 1. ჯოე მორა და შავი ნიღაბი, 2. ურს იარჩიკი და ალბერტ რააგო, 3. დიბრინია და ხერმეკ როლანდი, 4. სვობოდა და მედელაური, მადრახელიძე და ქელინი.

ანონსი: მოდის ევვიპტელი ალი, მეფე ყველა ფენომენებისა. 242

საუბნო კომიტეტის წესდება

1) მთელი უბნის (კვარტალის) სახლის კომიტეტების წევრები ირჩევენ სამი პირისაგან შემდგარს საუბნო კომიტეტს (თავმჯდომარე, მდივანი და წევრი) და სარევიზიო კომისიას, აგრეთვე 3 პირისაგან შემდგარს.

შენიშვნა: საუბნო კომიტეტის წევრთა რიცხვი შეიძლება გადიდებულ იქმნას ხუთამდე კომიტეტების წევრთა საზოგადო კრების დადგენილებით და არსებულ პირების მიხედვით.

2) საუბნო კომიტეტს ევალება სახლის კომიტეტის მოქმედების მოწესრიგება და უკანასკნელთა წარმომადგენლობის მოწყობა მთავრობის საზოგადო და კერძო სასურსათო ორგანიზაციების წინაშე ყველა იმ საკითხის გამო, რომელიც სახლის კომიტეტების მოღვაწეობას ეხება.

3) სურსათის განაწილება უბანში საუბნო კომიტეტს ევალება რის გამოც საუბნო კომიტეტი:

ა) ხსნის განმანაწილებელ პუნქტებს.

ბ) ნაღდი ფულით ყიდულობს უბნისათვის საჭირო სურსათს კოოპერატივებში, საუბნო და საქალაქო დუქნებში, უნაწილებს მას სახლის კომიტეტს და ნაყიდ საქონელში ტალონებს აძლევს დუქნის გამგეს. ის სურსათი, რომელსაც სპეციალური ტალონი არა აქვს ნაწილდება სასურსათო ბარათის მიხედვით იმ პირობით, რომ ბარათზე ეს აღინიშნოს.

გ) გასაცემ სურსათის რაოდენობის გამოსარკვევად საუბნო კომიტეტი ვალდებულია ყოველთვის წარუდგინოს საქალაქო ან საკოოპერატივო დუქნის გამგეს უბნის მცხოვრებთა სია.

დ) პურის მიღების გასაადვილებლად საუბნო კომიტეტს შეუძლიან იმ ფურნედან მიიღოს პური, რომელსაც სახლის კომიტეტი ეკუთვნის, და ანაწილებს მას თავის განმანაწილებელ პუნქტიდან.

4) საუბნო კომიტეტს ევალება იმ გაუგებრობის და სადავო საკითხების გადაჭრა, რომელთაც სახლის კომიტეტებში ექნება ადგილი.

5) სასურსათო საქმეებს გარდა საუბნო კომიტეტი შეძლებისდაგვარად უბნის დაცვასაც იღებს თავის თავზე და ამისთვის რიგრიგობით იწვევს თავის უბნის მცხოვრებლებს, თვალყურს ადევნებს აგრეთვე თავისი უბნის სანიტარულ მდგომარეობას.

6) საუბნო კომიტეტის საქმეებს განაგებს ა) საზოგადო კრება, ბ) საუბნო კომიტეტი.

7) აზრთა გაცვლა-გამოცვლისათვის და სახლის კომიტეტებთან დაკავშირებულ საკითხების გადასაჭრელად თვეში ერთხელ იმართება ამ უბნის სახლის კომიტეტების წევრთა საზოგადო კრება.

8) იმ ... არის დასახლებული და ამის გამო შეუძლებელია ცალკე სახლის კომიტეტების დაარსება, შეიძლება პირდაპირ საუბნო კომიტეტში შევიდნენ: ამ შემთხვევაში საუბნო კომიტეტს ამ უბნის ყველა მცხოვრებნი ირჩევს.

9) საუბნო კომიტეტის არსებობისათვის საჭირო სახსრის გამოძებნა სახლის კომიტეტების წევრთა საზოგადო კრებას ევალება.

როგორ უნდა მოეწყოს საუბნო კომიტეტები.

სახლის კომიტეტების მოქმედების წესიერად წარმოებისათვის არსდება განსაკუთრებით საუბნო კომიტეტები.

2 ან 3 სახლის კომიტეტის წევრები (ინიციატორთა ჯგუფი) იწვევს სახლის კომიტეტების წევრთა საზოგადო კრებას, მოახსენებს საუბნო კომიტეტის წესდებას და აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ საუბნო კომიტეტს ირჩევს ან ღია არჩევნებით ან ფარული, თანახმად კრების დადგენილებისა. იმისთვის რომ კრება კანონიერად ჩაითვალოს აუცილებელია ამ უბნის სახლის კომიტეტების 2 ან 3 წევრის დასწრება.

თუ პირველი კრება არ შესდგება, არა უგვიანეს 3 დღისა ხელმეორედ იწვევენ კრებას, რომელიც კანონიერად ითვლება, რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს.

არჩევნების აქტი სარეგისტრაციოდ უნდა წარედგინოს უბნის ინსტრუქტორს.

1082 ქალაქის გამგეობის სახურსათო განყოფილება.

ნ. ბარათაშვილის ლექსების და წერილების

აკადემიური დასურათებული გამოცემა დღემდე ... არეულობის გამო დროებით შეჩერებულია. შეუძლებელი ... ლი მუშაობა. ყველაფრის ფასი უზომოდ გაიზარდა. ამიტომ საგამომცემლო კომისიამ საუმჯობესოდ დაინახა, გადადვას წიგნის დაბეჭდვა ზავმშვიდობის დამყარებამდე. თუ იმ დროისთვის ცხოვრება არ ჩადგა ასე თუ ისე წესიერ კალაპოტში, მაშინ კომისია ცალკე განცხადებით აუწყებს ხელისმომწერთ, ვისაც სურს უკან წაიღოს გადახდილი ფული და ვისაც სურს დაელოდოს ვიდრე შესაძლებელი შეიქნებოდეს წიგნის გამოცემა.

კომისიას შეძენილი აქვს ქაღალდი და სხვა და სხვა მასალები და ნ. ბარათაშვილის თხზულებას აუცილებლად გამოსცემს, როგორც კი გარემოება ამის ნებას მისცემს.

შაბათი, 24 თებერვალი 1918 წ.

დამოუკიდებელი ამიერკავკასია

ამ დღეებში უნდა გამოცხადდეს ქვეყნის მიერ ამიერკავკასიის დამოუკიდებლობა. აქ ჩვენ ფორმალური სიმართლე მიეცემა ამიერკავკასიის ფაქტიურ მდგომარეობას. ჩვენ არ გვინდა ეს საკითხი განვიხილოთ წმინდა ფორმალურ-იურიდიულ თვალსაზრისით. ამ მხრივ დამოუკიდებლობის აქტი გაურკვეველ მდგომარეობიდან გამოგვიყვანს და მსოფლიოს სახელმწიფოებს შეეძინება ერთი ახალი, სრული სუვერენული უფლებით, რომელსაც ყველა სახელმწიფომ ანგარიში უნდა გაუწიოს.

ეს საგულისხმიერო მხარე მოვლენისა ამ ჟამად ჩვენ გვინდა უფრო ფაქტიურ, საშინაო ეროვნულ ძალთა განწყობილების საკითხზე გადავიტანოთ. დამოუკიდებლობის გამოცხადება ადგილობრივ ეროვნულ თვალსაზრისით სრულიად არ არის მოულოდნელი, ეს ამბავი არც არავის გააკვირვებს და არც დიდ ცვლილებებს შეიტანოს ცხოვრებაში. მოხდება რაც უნდა მომხდარიყო, მაგრამ ხდება მეტად ცუდად, ისე, რომ თვით ის საკითხი, რისთვისაც ამიერკავკასიის დამოუკიდებლობა მოხდა, კვლავ რჩება გადაუჭრელი.

ამიერკავკასიის დამოუკიდებლობას დადებითი მნიშვნელობა იმ მხრივ აქვს, რომ რუსეთის მთავრობის ნაკლები ყურადღება კავკასიაზე ამიერიდან შეიცვლება ამავე ქვეყნის ძალების მეტის ყურადღებით. კოლიზიათა საერთო რაოდენობა შემცირებულია, შესუსტებულია და მეტი თავისუფლებაა მუშაობის განსავითარებლად, მაგრამ დამოუკიდებლობის აქტი მხოლოდ დასაწყისია დასასრულისა. პროტოპლაზმას მაგივრობა იხოწნება და თან და თან გვინდა სახელმწიფოებრივი სამოსელით შევიმოსოთ. რომ ეს პირველი აქტი საჭირო და სასარგებლოა იქედანაც სჩანს, რომ ცუდი რომ იყოს, ეხლაც არ გამოვაცხადებდით და თუ დღემდე ეს აქტი ვერ გავბედეთ, ამაში ბრალი მიუძღვის იმ სახელმწიფოებრივ პარტიას, რომელსაც ყოველ ახალ ნაბიჯის გადადგმის დიდი შიში აქვს.

ამიერკავკასიის დამოუკიდებლობა იმ დროს ცხადდება, როდესაც საერთაშორისო სადუმპირის ტალღა კარზე მოგვადგა სამშობლოს გასანადგურებლად, მაშასადამე აქ აქტი ძალადობის, მუქლუგუნის და გაბატონებულ პარტიის სურვილის წინააღმდეგ მოხდა. ეს პარტია ამიერიდან შეეცდება, რომ ეროვნული მოძრაობა შეაჩეროს ამ წერტილზე, გაყინოს მოძრავი ცხოვრება. მაგრამ „რევოლიუციონერი კონსერვატორები" კიდევ ახალ გათიშვლების შემდეგ თუ მოიხრიან სავსებით ქედს სინამდვილის წინაშე და საბოლოოდ განახორციელებენ ერის თავისუფლებას.

ქართველი ერი ეხლა სწორედ ისეთ მდგომარეობაში იმყოფება, როდესაც იწყება საშინაო ცხოვრების გართულება. ეროვნული მთავრობა ამ გართულების მოსპობის ბაცილაა, ვიდრე ეროვნული მთავრობა არ შეიქმნება გართულება იარსებებს, კოლიზიები დაგვახრჩობენ, საბოტაჟების და ფორმალურ კედლების არსებობა გაგვამწარებს, ვერ მოსპობენ ვერც ანარქიას, ვერც ეკონომიურ კრიზისს, ვერც ერთს ეროვნულს საშინაო საკითხს ვერ მოაგვარებენ და კომპლექსი ამ გართულებათა ბოლოსა და ბოლოს გვაიძულებს ეროვნული მთავრობა შევქმნათ, ესე იგი გამოვაცხადოთ ავტონომია და ამიერკავკასიის ფედერაცია.

სოციალ-დემოკრატია, როგორც უსასტიკესი კონსერვატიული პარტია ამ აზრამდე არ მივა, ვიდრე საფუძვლიანად არ დაგვტანჯავს, ვიდრე წვალების შიში მათ არსებობას არ შეაშფოთებს. ვიწვალოთ უნდა კიდევ, რომ ეს საქმე გაკეთდეს. ყოველთვის ასე ყოფილა და ასევე არის ეხლაც: ადვილად ერს არაფერი მოუპოვებია, მაგრამ სამწუხარო ის არის, რომ ტანჯვის გაწევას დღეს ვაპირებთ არა ბარბაროსული მთავრობის არსებობის გამო, არამედ იმ დროს, როდესაც სოციალ-დემოკრატია სოციალისტურ სამოსელში გახვეული და უმაღლეს მატერიებზე ლაპარაკი მონოპოლიად აქვს გამოცხადებული.

ბაყაყების სამყარო

ჩვენს სამშობლოში არაჩვეულებრივი ამბავი ხდება. სამოწყალებოლების დრო დაგვიდგა და მთელი შეგნებული ქართველობა ცრემლსა და ვაებაში გახვეული. ქართველ ერის უტყუარი ბარომეტრი—ქართული პრესა ცეცხლწაკიდებულ წერილებით უმასპინძლდება ხალხს, აღვიძებს ერის სიყვარულს, ერის სიცოცხლეს და ბრძოლისათვის ემზადება. რანაირი აზრისაც არ უნდა იყოთ ჩვენი ხალხის შესახებ, გულდაკოდილი რომ იყოთ ქართველობის ჩამორჩენის გამო, შეუძლებელია ერთი რამ არ აღინიშნოს: ქართველი ხალხი არ არის მკვდარი ხალხი, ქართველობას ესმის ეროვნული საკითხი, საქართველოსათვის თავის დადება ჩვენი საზოგადოების ყოველ წრისათვის მოვალეობად არის დასახული.

ქართველი ინტელიგენცია ნაწილად მაინც თავის ნებით უკვე ჯარშია ჩარიცხული და ცდილობს სამშობლოს წინაშე მოვალეობა მოიხადოს სისხლის დანთხევით და მტკიცე საზოგადოებრივი მუშაობით. სამშობლოს განსაცდელის დროს ერის სხვა წრეთა მოხალისეები თან და თან მრავლდებიან და შეურყეველ დისციპლინით მკვიდრს ფუძეს უმზადებენ საქართველოს მომავალს.

ვინც გულაცრუებულია ჩვენს ერზე და აწმყოზე, გადახედოს სხვა ერის ცხოვრებას და ჩვენი ცხოვრების მდგომარეობა შეადაროს სხვა ერის ცხოვრებას. უეჭველია შედარება არ იქნება ჩვენთვის სასოების წარმკვეთი.

ასეთია საერთო მდგომარეობა ერთის თვალის გადავლებით. ასეთი მდგომარეობა ჩვენ არა თუ გვანთავისუფლებს მეტი მხნეობის გამოჩენისაგან, პირიქით კიდევ მეტი მოვალეობა გვაწევს გავამხნეოთ დალაჩრებული ნაწილი ქართველობისა და მისი არსება გავჟღინთოთ მამულიშვილური აზრებით.

მაგრამ არის უმთავრესი რამ, რაც არ შეეფერება ქართველობის საერთო სულისკვეთებას, მის მხნეობას, ნამდვილ ზრახვათ. ყოველი ქართველი, თვით უკიდურეს ოპტიმიზმით გამსჭვალული საზოგადო მოღვაწეც აღიარებს იმ ფაქტს, რომ ქართველ ერის მოწინავე ელემენტების მამულიშვილური ყიჟინა კიდევ არ იწვევს იმ შედეგს, რომელიც შეიძლება გამოიწვიოს არსებულმა სინამდვილემ და საერთო აღფრთოვანებამ. ყოველ დღე გვეუბნებიან, რომ შესანიშნავი წერილები და პროკლამაციები არ სწვდებიან ხალხის გულს, ყიჟინა და მოწოდება უდაბნოს კუთვნილებად რჩება და მხოლოდ ერთი-ორი ექსპანსიურ ბუნების ადამიანში იწვევს აღმაფრენას. ბევრი დღევანდელ საქართველოს ბაყაყების სამყაროსაც ადარებს, სადაც უმთავრესად ლაპარაკი და ყიჟინაა დიად პრაქტიკულ შემოქმედების მაგიერ.

ეს აზრი უეჭველია ბევრ სიმართლეს შეიცავს, ქართული პრესა და პოლიტიკური პარტიები ლაპარაკად არიან გარდაქცეულნი და უმთავრესად ეს ლაპარაკი და სიტყვებია თვალსაჩინო. მაგრამ ეს ფაქტი უდიდესი ძალაა ეროვნულ ტემპერამენტის აღსადგენად ისეთ ობიექტიურ მდგომარეობის შესაქმნელად, როდესაც მოსახერხებელი იქნება სახელმწიფოებრივ პოლიტიკის განაღდება.

ქართული პრესის უდიდესი დამსახურება იმაში გამოიხატება, რომ აზრების პროპაგანდა და გრძნობათა პროსტრაციის ნაცვლად ხალხში აფენს საღ ეროვნულ საზოგადოებრივ აზრებს, ავრცელებს მთავრობის ყოველ დადებით მუშაობას და ხელს უწყობს კულტურულ ცხოვრების განვითარებას. საქართველოს პრესას ბაყაყების სამყაროდ ვერვინ წარმოიდგენს, ვინაიდან ის, რაც უნდა გააკეთოს მოწინავე ერის მოწინავე ინტელიგენციამ— ამ მოვალეობას ქართული პრესა პატიოსნად და ყოჩაღად ასრულებს.

მაგრამ სად მარხია იმის მიზეზი, რომ ქართულ მოწინავე საზოგადოების ხმა ზოგიერთებს უმნიშვნელო ყაყანად მიაჩნია და უბრალო დროის დაკარგვად? ვიმეორებთ, ჩვენ არ ვხედავთ პრესის ხმაურობის შესაფერ რეაქციას ხალხში, მაგრამ ამის მიზეზი პრესაში და ლაპარაკში კი არ მარხია, არამედ, იმ ყალბ სახელმწიფოებრივ და ადმინისტრატიულ მექანიკაში, რომელიც სულს უბორკავს ჩვენს საზოგადოებას. ეს მართლა საბედისწერო საკითხია და თუ დროზედვე არ იქნა მოგვარებული—შეიძლება მართლა დაბეჩავდეს ჩვენი ერი. საზოგადოებრივ განწყობილების გამომჟღავნებელი მხოლოდ და მხოლოდ მთავრობა, სახელმწიფო უნდა აძლევდეს გზას და წრეს ამოძრავებულ გრძნობას, თვითონ მთავრობა უნდა ქმნიდეს ისეთ კანონებს და წესებს, რომელიც აყალიბებდეს ზოგად სურვილებს. იმიტომ იმის მხოლოდ ყაყანი და ვხედავთ უმოქმედობას, რომ ჩამკვდარებულია მთავრობა, უმთავრობოდ არის ერი, ხალხს არა ჰყავს ინტერესების გამომხატველი და განმახორციელებელი.

ჩვენ ვსთქვით ერთხელ, რომ დღეინდელი მთავრობა სახელმწიფოებრივ პროტოპლაზმას წარმოადგენს და თუ ესეთი მდგომარეობა არ მოისპო, ბაყაყების სამყაროდ მართლა გარდიქცევა ჩვენი სამშობლო.

დღეს ლაპარაკი უაზრობა იქნება, თუ ქართველ ერს არ დაურჩა საქართველოს მთავრობა, რომელიც ნალაპარაკევს განაღდებს. ტყუილი იქნება ყოველივე მიტინგი და პრესის ღაღადისი, თუ სოციალ-დემოკრატების ძველი პოლიტიკა არ მოისპო და დღესვე არ გამოცხადდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი ავტონომია, სოციალისტურ პარტიების მთავრობა, რომელიც იძულებითი ხასიათის ნორმებით მოსპობს ყოველგვარ ანარქიას და სამშობლოს დაიცავს რეალურად.

საქართველოს მთავრობის შექმნა ავტონომიის შექმნით, ფედერაციის თუ კონფედერაციის დაარსებით მოასწავებს სიტყვის საქმეზე შეცვლას, ბაყაყების სამყაროდან მოქალაქეების სამყაროში გადასვლას. როგორც ომში დაგვიანება მთელი კამპანიის წაგებას უდრის, ისე ავტონომიის დაყოვნება ეროვნულ მთავრობის შეუქმნელობა აუნაზღაურებელი უბედურება იქნება. ხალხი მზად არის ერს ემსახუროს, მაგრამ ბეცი პოლიტიკის გამო ეს ძალა ვერ გამოვიყენეთ. სამკელი ბლომად არის ჩვენში, არა სჩანს მხოლოდ მომკელი!

ვინც ამ საკითხს აგვიანებს იმიტომ რომ აზვიადებს ვითომდა უძლეველ ობიექტიურ პირობებს, ის ბრმაა, ხელის შემშლელია ჩვენს ცხოვრებაში, მას არ ძალუძს რაიმე სახელმწიფოებრივი მუშაობა და იგი მოღვაწე უნდა მოისპოს. დროა ამ საქმეს რევოლიუციონური ერი ჩაუდგეს და განახორციელოს დაუყოვნებლივ.

თედო ღლონტი.

ახალი გზით

სეიმმა დაიწყო მოქმედება, მაგრამ ჯერჯერობით მისი მოქმედება უფეროულია; არ ეტყობა სიხალისე, თითქოს ეშინიან გადადგას გაბედული ნაბიჯი, თითქოს წევრები ერიდებიან ერთმანეთს გაუზიარონ თავისი აზრები და გაურბიან ერთმანეთს; არ გაისმის კათედრიდან გულწრფელი და მქუხარე სიტყვები. ჩვენ ვიმედოვნებთ, რომ სეიმი იძულებული იქნება მოახდინოს ცვლილება ამიერკავკასიის ცხოვრებაში და წითელი ასოებით ჩასწეროს თავისი არსებობა ისტორიაში.

დღიურ წესრიგში მოთავსებულია საკითხი ამიერკავკასიის გამოყოფისა რუსეთისაგან და შექმნა ამიერკავკასიის რესპუბლიკისა. ეს კითხვა სავსებით მოზადებულია და მომწიფებული შეიძლება რომ ეს ამ ჟამად უკვე გადაწყვეტილიც არის. მართალია ფაქტიურად ჩვენ დამოუკიდებელი ვიყავით, მაგრამ მარტო ფაქტი ჩვენ არ გვაკმაყოფილებს; ჩვენ აქამდის ბუნტარები ვიყავით და არა დამოუკიდებელ სახელმწიფოს მოქალაქენი.

ჩვენთვის იწყება ახალი ცხოვრება, ჩნდება ახალი ჰორიზონტი და ბევრისათვის იშლება მოულოდნელი პოლიტიკური ასპარეზი. კერძოთ ჩვენთვის არაფერი მოულოდნელი არ მომხდარა ჩვენ ჩვენს მოქმედებას არ ვაზვიადებდით, არ ვფართოვებდით უგზო უკვლოდ და გულწრფელად ვფარგლავდით საქართველოთი, მოუწოდებდით თავისუფალ საქართველოსაკენ და მისი აღდგენა მიგვაჩნდა ლამპრად, რათა მას, გაუქრობელს ნათელი მოეფინა არა მარტო თავისთვის, არამედ სხვისთვისაც.

უმთავრესი და უპირველესი მოთხოვნილება მსოფლიო ომისა და რევოლიუციისა იყო გალაშქრება დახავსებულ წეს-წყობილებისა, შეფასება ყოველ ღირებულებისა, ამოძრავება ცოცხალ ძალებისა. თუ აქამდის არ მოხდა ამიერკავკასიის გამოყოფა და შექმნა საქართველოს რესპუბლიკისა, ამაში ჩვენ თვითონ ვართ დამნაშავენი; ნუღარვინ იტყვის. რომ ჩვენ გვიშლიდა ობიექტიური პირობები და სხვა ჩვენგან დამოუკიდებელი მიზეზები. არა ყოველ-შემთხვევაში ჩვენი მმართველი პარტიები, მთავრობა და ცენტრი განზრახ აფერხებდა ერთა თვითგამორკვევის საქმეს. ჩვენ კი დარწმუნებული ვიყავით, რომ საქართველოს უნდა შეეცვალა სახე, გამოენახა საკუთარი გზა, შესდგომოდა სახელმწიფოებრივ ცხოვრებას, ჩაესვა ჩარჩოში ერი პატარა და ცოცხალი, ბუნება უხვი და შემკული.

1917 წლის გიორგობისთვის 25-დან საქართველო ფაქტიურად იყო თავისუფალი, მას ადვილად შეეძლო გამხდარიყო თავისი ბატონ-პატრონი, მაგრამ ვებრძოდით თვალებს, ვასუსტებდით მაჯის სიცემას და ვადუნებდით ჩვენს ნებისყოფას; გიორგობისთვის 25 დან ჩვენ სამუდამოდ აგვეხსნა მონობის უღელი, სხვის თვალში ყურება, მისი უნებური პატივისცემა და ის შეუცნობელი მაჯლაჯუნა, რომელიც ლოდად აწვა ქართველ ხალხს, გაიქლიტა, დადნა...

სხვათა შორის სეიმის თავმჯდომარემ ნ. ჩხეიძემ სთქვა, რომ სეიმმა დღიურ ლოზუნგად უნდა გაიხადოს რუსეთის დამფუძნებელი კრება. ეს კითხვა თავისთავად მოხსნილია, მოიქმა თავისი დღინი და ველიკოროსების დამფუძნებელი კრება როდის შესდგება, ამას თვითონ ველიკოროსები მოაწყობენ ჩვენდა დაუკითხავად; ჩვენ ჩვენის ძალებით გამოვედევნით სუსტნი და ვერც ტფილისი და, მით უმეტეს, თავრიზში ვერ გამოასწორებენ ჩრდილოეთის საქმეს. ნოე ნიკ. ჟორდანიამ სეიმის 15 თებერვლის სხდომაზე შემდეგი აღიარა: „უკანასკნელ დრომდე ჩვენ ვეცნებობდით და ვატარებდით იდეას, რომ მალე შეუერთდებით რუსეთის დემოკრატიას და მასთან ერთად გავაძლიერებთ ეკონომიურად და პოლიტიკურად მომავალ საერთო სრულიად რუსეთის რესპუბლიკას, მაგრამ უნდა აღვიაროთ, რომ ეს ოცნებაც დაიმსხვრა. ჩვენ თავიდანვე რუსეთისაკენ მივისწრაფოდით, მაგრამ საუბედუროდ, რუსეთი სულ უფრო და უფრო გვშორდებოდა". აი უკანასკნელი აღსარება.

დიახ, რუსეთი დანაწილდა. დანაწილდა ეროვნულ ერთეულებად, ყოველივე ერი უნდა დაუბრუნდეს თავის კერას, მამულს, ეროვნულ შემეცნებას და შემოქმედებას. ეროვნული პრინციპი გამოდგა საფუძვლიანი და ცხოველი. თუ ერი შეიგნებს, რომ იგი არის ერი, მისი წაშლა ისტორიაში და განადგურება ხელოვნურად შეუძლებელია. რამდენს სცდილობდა ოსმალეთი აღმოეფხვრა სომხის ერი, მაგრამ ვერ შესძლო.

ამხ. ნ. ლასხიშვილმა სამართლიანად დაუყენა კითხვა სეიმში, რომ დროა ამიერკავკასია ჩამოყალიბდეს დამოუკიდებელ ფედერატიულ რესპუბლიკად და სეიმმა ეს უნდა მიიღოს დაუყოვნებლივ და ჩვენ გვწამს, რომ პატარა ხნის შემდეგ ჩვენ შემოგვიერთდება დაღესტანი და ჩრდილო კავკასია.

ამიერკავკასია და კერძოდ საქართველო მოსწყდა რუსეთს. არც ძველი, არც ახალი რუსეთი არ არსებობს. პოლიტიკურმა მდგომარეობამ პირი უბრუნა რუსეთს. ჩვენი ისტორიის მსვლელობა შეტრიალდა და ჩვენ ვუყურებთ ეხლა სამხრეთს და დასავლეთს.

ი. ბარათაშვილი.

მეორე რევოლუცია

სახალხო სოლქო სასამართლოები.

სახ. კომისართა საბჭომ მოიწონა პროექტი სახ. საოლქო სასამართლოების დაარსებისა. [illegible] გაზეთების სიტყვით, ახალი სასამართლოები ნაკლებად განირჩევა რევოლიუციის წინა ხანების სასამართლოებისაგან. სასამართლო სამოქალაქო ნაწილში მუდმივად იქნება სამი წევრი მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოდან და ერთი სახალხო მსაჯული. სისხლის სამართლის განყოფილებაში იქნება მუდმივი თავმჯდომარე და 12 სახ. მსაჯული, რომელნიც ამორჩეული იქნებიან ოლქის მცხოვრებთა სიის მიხედვით. პოლიტიკურ პირობების სირთულის გამო, მსაჯულებს ჯერ ხნობით არ ამოირჩევენ: მათ მუშათა და ჯ.-კ. საბჭო დანიშნავს. საპელიაციო ინსტანცია არ იქნება; მხოლოდ საკასაციო იქნება.

ახალი რესპუბლიკა.

სმოლნის ინსტიტუტში ცნობა მოვიდა, რომ პეტრე დიდის სიმაგრეს რაიონში მდებარე კუნძულ ნაგჰეიმმა თავისი თავი დამოუკიდებელ რესპუბლიკად გამოაცხადა. მთავრობას შეადგენენ: ფირშალი—სამხედრო მინისტრი, იუნკერი—შრომის მინისტრი, „კონგარი"—ფინანსთა მინისტრი. სახ. კომისართა საბჭომ დაადგინა არ სცნოს ეს რესპუბლიკა.

რუმინიის და ბესარაბიის საქმეებისათვის.

სახალხო კომისართა საბჭოსთან შესდგა უზენაესი კოლეგია რუსეთის, რუმინიის და ბესარაბიის საქმეებისათვის. კოლეგიის მიზანია—ხელი შეუწყოს და შექმნას სარევოლიუციო მოძრაობა რუმინიასა და ბულგარეთში. კოლეგიაში შევიდნენ: რუმინელი სოც.-დემოკრატები რაჩკოვსკი, კუზორი, კული და ბრაშევნი, ბოლშევიკი ვორონეცკი, მემარცხენე ს.-რევოლიუციონერი სპირო და ანარქისტი ჟელეზნიაკი, რომელიც ცნობილია თავისი თავდასხმით დურნოვოს აგარაკზე. კოლეგია ამ დღეებში სამხრეთით მიემგზავრება.

პურის კონტრიბუცია.

ბოლშევიკურმა მთავრობამ ხარკოვის გუბერნიაში პურის კონტრიბუცია დაადო გლეხებს.

რევოლიუციის წლის თავი.

ცენტრ. აღმ. კომიტეტის დადგენილებით რუსეთის რევოლიუციის წლის თავს იდღესასწაულებენ არა 28 თებერვალს. ის დანიშნულია 18 მარტისათვის.

საალყო წესები ოდესაში.

ოდესაში ხულიგნებთა ბრბომ რამდენიმე ღვინის საწყობი დაარბია და პოგრომი მოახდინა. შეიარაღებული ძალის საშუალებით მეამბოხეები გარეკეს. ბოლშევიკურმა მთავრობამ საალყო წესები შემოიღო.

ომი თუ ზავი

რადიო ბათუმიდან 22 თებერვალს 20 საათსა და 10 წუთს. ამიერ-კავკასიის კომისარიატმა ბათუმიდან მიიღო შემდეგი რადიო დეპეშა, რომელსაც ხელს აწერს სეკრეტარიატის თავმჯდომარე სკრიპნიკი.

უკანასკნელი სამხედრო ბიულეტენით ავსტრია-გერმანიის ჯარმა დაიპყრო ჟმერინკა, საიდანაც უკვე წამოვიდა მურავიოვის რევოლიუციონურ რაზმების რეგულიარული ნაწილები (გამოტოვებულია) ჩვენი რაზმები კი რამადანისაკენ უკან იხევენ. დაიწყო მოძრაობა (გამოტოვებულია). ხარკოვი. ბელოპოლისაკენ გამოგზავნეთ ძლიერი რაზმები, რომელთაც წინ უნდა წამოუძღვეს ძლიერი (გამოტოვებულია) მიუხედავად იმისა, რომ გერმანიასა და რუსეთს შორის ზავი ჩამოგდებულია, უდიდეს საფრთხის წინაშე თავი მოუყარეთ ყველა ჩვენ ძალას მტერთან საბრძოლველად, ჩვენი ჯარი 8 დღე გამუდმებით ებრძვის მტერს. ჯარი ბრძოლით იხევს ბერდიჩევიდან, ჟიტომირიდან და ბერეზინიდან კიევთან. 3 დღის განმავლობაში, რამდენიმე ასი კაცის დაკარგვის შემდეგ ბრძოლით ჩვენი ჯარი ბარნიცისაკენ და დაბროვარისაკენ იხევს. (გამოტოვებულია) მიიღეთ ყოველი ზომა სურსათის გადასარჩენად (გამოტოვებულია). მტერს არავითარი არ უნდა დავუტოვოთ (გამოტოვებულია) რევოლიუციის დასაცავად.

22 თებერვალს 15 საათსა და 40 წამს ამიერ კავკასიის კომისარიატმა შემდეგი რადიო მიიღო: ბერლინი გერმანიის მთავარ სარდალს ვენა ავსტრო-უნგრეთის მთავარ სარდალს. ბრესტ-ლიტოვსკი—გენერალ ჰოფმანის შტაბის უფროსს. უმაღლეს მთავარსარდლის კრილენკოსაგან თანახმად 3 თებერვალს ხელმოწერილ საზავო პირობებისა თებერვლის 4-ს, გათენებისას მე ბრძანება გავეცი ყველა ფრონტზე შეწყდეს ბრძოლა-ოთხთა კავშირის წინააღმდეგ. მიუხედავად ამისა გერმანიის და ავსტრიის ჯარი ბრძოლას არა ტოვებს.

მიუხედავად ამისა მე ცნობები მომივიდა, იამბურგიდან და ორშედან, რომ ჰომელ-ბრიანსკის ხაზით და სხვა პუნქტებში ავსტრიელ-გერმანელთა ჯარი სამხედრო მოქმედებას განაგრძობს. ვთხოვთ მაცნობოთ, მიიღო თუ არა გერმანიის სამხედრო მართველობამ ყველა საჭირო ზომა, რომ ეცნობებინა გერმანიის ჯარისათვის—შეეწყვიტათ საომარი მოქმედება, ყოველ შემთხვევაში მე შეუძლებლად ვსთვლი წარმოვიდგინო, რომ საომარი მოქმედება განახლდა გერმანიის მთავარ სამხედრო სამართველოსა და კომანდის ინიციატივით გაუფრთხილებლად.

მთავარი სარდალი კრილენკო.

საქარ. ეროვნული საბჭო

ქ. ტაშკენტის ქართველ საზოგადოების გამგეობას. გაზეთ „სახალხო საქმის" № 178-ში დაბეჭდილია წერილი ტაშკენტიდან, სადაც ბ. გ. საყვარელიძე გამგეობის მონდობილობით ეკითხება ქართულ ეროვნულ საბჭოს: მოითხოვს, აუცილებელი საჭიროება, თუ არა, რომ ტაშკენტელი ქართველობა, ვისაც კი ჯარში გაწვევის წლოვანება უწევს, წამოვიდნენ მაღ?

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს კომიტეტი მოუწოდებს ტაშკენტელ ქართველობას, ვისაც მოუწევს ჯარში გაწვევა ჩაეწეროს 19—36 წლამდე აგრეთვე სამიროა მოხალისე რაზმში ჩაეწეროს. [illegible] ბევრი აქვს.

საერთოდ მთელი ჩვენი ქვეყანა განსაცდელშია, მეტადრე ბოლშევიკურ ზავის შემდეგ, ყველა ქართველი მოვალეა დახმარება აღმოუჩინოს ეროვნულ საბჭოს და მჭიდრო კავშირი იქონიოს მასთან.

—

ბაშკიჩეტიდან ეროვნულ საბჭოს აცნობებენ რწმუნებულნი ტიხელაშვილი, მახარაძე, ოქ-იაშვილი, სესმილაშვილი, კურმაშვილი და მარდოსაშვილი, რომ მცხოვრებ მუსულმანებს გამწვავებული მოძრაობა ეტყობათ ქრისტიანების წინააღმდეგ. გთხოვთ სასწრაფოდ გამოგზავნოთ შეიარაღებული არტილერია, წინააღმდეგ შემთხვევაში ვერ აგვშორდება ქრისტიანთა დარბევა.

მიტინგის რეზოლიუცია. 23 თებერვალს ეროვნულ საბჭოს მიერ გამართულ მიტინგზე შემდეგი რეზოლიუცია მიიღეს: „იღებს რა მხედველობაში სამშობლოს და რევოლიუციის უკიდურეს განსაცდელს, რომელიც გამოწვეულია რუსეთის სახელმწიფოს დანგრევით და ანარქიით, ხოლო მეორედ კარზე მომდგარი მტერი იმ განზრახვით, რომ ჩამოსჭრას ქართველ ხალხის ეროვნულ სხეულს საუკეთესო ნაწილი და მით მოუსპოს საქართველოს საშუალება თავისუფალი განვითარებისა და ეროვნულ აღორძინებისა. ქართ. მოქალაქეთა მრავალრიცხოვანი კრება ერთხმად ადგენს აღიაროს სავალდებულოდ ერისათვის ქუდზედ კაცის გამოსვლა, ჯარის გასაძლიერებლად და სამშობლოს და დემოკრატიის თავისუფლების დასაცავად უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე.

ახალი ამბავი

◆ **ქალთა კრება.** კვირას 25 თებერვალს „ნაკადულის" რედაქციაში საღამოს 6 საათზე დანიშნულია სრულიად საქართველოს ქალთა ყრილობის ბიუროს კრება. იქვე სრულ 5 საათზე შესდგება პრეზიდიუმის კრება. განსახილველია ფრიად საყურადღებო საკითხები, ვთხოვთ ყველას დასწრონ.

◆ **ფარმაცევტების კრება.** აფთიაქებში მოსამსახურეების საპროფესიო კავშირი აცხადებს თავის ამხანაგების საყურადღებოდ, რომ კვირას, 25 თებერვალს, დილის ათ საათზე კ[illegible]რის ბინაზე (პეტრე დიდის ქუჩა 18) დანიშნულია საზოგადო კრება. დღის წესრიგი: ახალი გამგეობის არჩევნები, ახალ მოთხოვნილებათა მუშავება და მიმდინარე საკითხები.

◆ **საპროფესიო სკოლის მასწავლებელთა კრება.** კვირას 25 თებერვალს, დილის 11 საათზე ქალთა საჭრა-კერვის სკოლაში (გაბაანთ შესახვევი—ოლღას ქუჩა) დანიშნულია ტფილისში არსებულ ყველა დარგის საპროფესიო ქალთა და ვაჟთა სკოლების მასწავლებელთა კრება. ეროვნული საბჭოს განათლების სექცია დაბეჯითებით სთხოვს ჭრა-კერვის, ხელსაქმის და სხვა საპროფესიო საგნების ქართველ მასწავლებლებს აუცილებლად დაესწრონ ხსენებულ კრებას.

◆ **გ. დალაქიშვილის გარდაცვალების გამო.** 22 თებერვალს, ქვაშვეთის ეკლესიაში გარდაცვლილ იქმნა პანაშვიდი. დაესწრნენ: ქალაქის მოურავი ნიკო ელიავა, საგუბერნიო სასურსათო გამგეობის წევრები და დიდძალი ხალხი. ცხედარს თავის ბინიდან გამოასვენებენ ხვალ, კვირას, 25 თებერვალს, დილის 9 საათზე და წირვის გადახდის შემდეგ ქვაშვეთის ეკლესიაში, დაკრძალავენ დიდუბის ეკლესიის გალავანში.

— კავკავიდან გამოსვენების დროს დალაქიშვილის ცხედარს დიდ მანძილზე გამოჰყოლია 190 ცხენოსანი ინგუში. ინგუშებს აღთქმა მიუციათ მკვლელებს აღმოვაჩენთო.

— უკანასკნელი პანაშვიდი გადახდილი იქნება დღეს, შაბათს, თებერვლის 24-ს, საღამოს 6 საათზე, განსვენებულის ბინაზე (გუნიბის ქ., 44) დაკრძალვა ხვალ, თებერვლის 25 ს.

◆ **ეროვნულ საბჭოსთან არსებულ** ბუნებისმეტყველთა კომისიის კრება დანიშნულია კვირას, 25 თებერვალს, დილის ათ საათზე, ქართულ გიმნაზიაში, ბუნებისმეტყველთ ვთხოვთ დაესწრონ კრებას.

◆ **რევოლიუციის წლის თავი.** კვირას, 25 თებერვალს, შუადღის 12

საათზე, სახაზინო თეატრში, რევოლუციის წლის თავზე გაიმართება კონცერტი—მიტინგი. მიტინგზე ილაპარაკებენ: „ნოვაია ჟიზნის“ რედაქტორი სტანისლავ ვოლსკი, დამფ. კრების წევრი ა. ზურაბოვი, ბაქოს გუბ. შრომის კომისარი ისიდორე რამიშვილი და ამიერკავკ. კომისარიატის წევრი აკ. ჩხენკელი. თემები: „ბრძოლა ზავისათვის“, „რევოლუციის ჯამი“ და სხვ. საკონცერტო განყოფილებაში მონაწილეობენ: სპიტკო, ვერა ტიშენჰაუზენი, ბ. ზალიპსკი, კოპელნიცკი, ლუდნიკი, ნიკოლსკი და პოლიაევი. როიალთან მ. ანდრონიკოვი—ვასილიევი. ბილეთები სახაზინო თეატრის კასაში იყიდება.

◆ **ოზურგეთიდან** ქალაქის მოურავი ღლონტი 21 თებერვალს სთხოვს ამიერკავკასიის კომისარიატს ტფილისს და ოზურგეთს შუა ნატანებიდან პირდაპირი მავთულის გაყვანას, რადგანაც ამას მოითხოვს ეხლანდელი დრო.

◆ **კრების გაგრძელება.** კვირას, 25 თებერვალს, დილის ათ საათზე ქართულ გიმნაზიის შენობაში დანიშნულია კრების გაგრძელება მათემატიკის და ფიზიკის ტერმინების დასამუშავებლად.

◆ **კრება.** შაბათს 24 თებერვალს, საღამოს 6 საათზე დანიშნულია ქალთა უმაღლეს კურსების მსმენელ, ქალთა საერთო კრება. განსახილველია ფრიად სერიოზული და საჩქარო საკითხები.

ბინა: ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 38 ლონდონიძის ბინაზე.

◆ **თავის მოკვლა.** ამ დღეებში რევოლვერით თავი მოიკლა ეკატერინე მალიბევამ (14 წლის). თავის მოკვლის მიზეზად ასახელებენ მის დედინაცვალს, რომელმაც თავი მობეზრა გერსო.

◆ **ჯიბიდან ფულის ამოცლა.** პრაპორშჩიკს იაკუბინს 22 თებერვალს თებერვალს ჯიბიდან ამოაცალეს 8,000 მანეთი.

◆ **უპურობა.** 22—23-ს თებერვალს სასურსათო გამგეობას არავითარი სურსათ-სანოვაგე არ არ მიუღია.

◆ **ბოროტმოქმედება.** ტფილისის საგუბერნიო სასურსათო გამგეობის სახელობაზე მოვიდა ბაქოდან 2 ვაგონი ქაღალდი „ნაკლადნოი“ „სადგური ბაქო“ № 43160. ქაღალდის გამომგზავნი ვინმე რობინდერია. 8 თებერვალს აღნიშნულ სასურსათო გამგეობაში ერთ ერთი მოსამსახურეს „ნაკლადნოიზე“ ხელი მოუწერია და ვიღაც სპეკულიანტისთვის გადაუცია.

საქ. სოც.-ფედ. სარ. პარტიაში

ს.-ფ. პარტიული რაზმის ასისთავები და ათისთავები სთხოვენ ტფილისელ პარტიულ რაზმელებს შეიკრიბონ პარტიულ კლუბში თავიანთი თოფებით და მოწმობებით შაბათს, 24 თებერვალს, საღამოს 5 საათზე, აუცილებლად ყველამ. გადასაწყვეტია მეტად მნიშვნელოვანი საკითხი.

ახალ-გაზრდა სოციალ-ფედერალისტთა სამკითხველოს მომწყობი კომისია გვთხოვს გამოვაცხადოთ იმ ამხანაგების საყურადღებოდ, რომელთაც რაიმე დახმარების გაწევა შეუძლიათ (წიგნების შეგროვება, დანომრა, სამკითხველოში მორიგეობა) დაესწრონ კომისიის კრებას, რომელიც გაიმართება კვირას, დილის 10 საათზე სამკითხველოს ბინაზე (პარტიულ კლუბის ზემო განყოფილება).

ამიერ-კავკასიის სეიმი

22 თებერვლის სხდომა.

თავმჯდომარეობს კ. ჩხეიძე.

ხან განჯინელი მოახსენებს სეიმს სამეურნეო კომისიის დასკვნებს, თუ სეიმის კანცელარიისთვის რა შტატები დაწესდეს და სეიმის წევრთ დღიურად რამდენი დაენიშნოს. კომისიის ვარაუდით, საკანცელარიო ხარჯები წლიურად მოითხოვენ 323 ათას მან., ხოლო დეპუტატის დღიურზე კომისიას შეთანხმებული აზრი არ გამოუტანია: ნაწილი მომხრე იყო დღეში 25 მან. დანიშვნისა, ნაწილი კიდევ 40 მანეთამდე მოითხოვდა დეპუტატის გასამრჯელოდ.

სეიმი „მუსსავატის“ და „დაშნაკცუთუნის“ ხმათა უმრავლესობით წინააღმდეგ მენშევიკებისა დეპუტატს დღიურ გასამრჯელოდ უწესებს 35 მ., იმ პირობებით კი, რომ სხვა სამსახურზე ხელი აიღონ.

შემდეგ მორიგ საკითხად დასმულია ამიერკავკასიის დამოუკიდებლობის გამოცხადება. ყველა მოელოდა ამ საკითხის უკამათოდ და უყოყმანოდ მიღებას, მაგრამ **გრაციანი** დაშნაკელების მხრით აცხადებს, რომ ფრაქციები ამ საკითხზე ვერ შეთანხმდნენ და ამიტომ ითხოვს იგი გადაეცეს ფრაქციებში განსახილველად.

ნ. ჟორდანია. ჩვენი ფრაქცია წინააღმდეგია ამ წინადადებისა, რადგან ფრაქციებში იგი უკვე განხილული იყო. გარდა ამისა, ჩვენ დღეს თუ ხვალ მივიღებთ ასეთი დამოუკიდებლობის გამოცხადებას და ჩვენი აქ მსჯელობით ხალხში ნიადაგს შევამზადებთ ამ დიად აქტისთვის, რათა ის მისთვის მოულოდნელი არ იყოს.

კ. ჩხეიძე. სიტყვა ეკუთვნის სეიმის წევრს ტუგრანიანს.

ამ დროს დარბაზში შემოდის **ირაკლი წერეთელი.** პრეზიდიუმი, წევრნი სეიმისა, მთავრობა, უწყებათა წარმომადგენელნი, პრესა და გარეშე საზოგადოება ხანგრძლივ ტაშის ცემით და ხანგრძლივი ოვაციებით უმასპინძლდება.

როცა დარბაზში სიწყნარე ვარდება, **ტუგრანიანი** თავის ვრცელ სიტყვით ასაბუთებს, თუ რატომ არ იჩქარის მისი ფრაქცია ამ აქტის გამოცხადებას. დამოუკიდებლობის გამოცხადებით წამოიჭრება მთელი რიგი საკითხებისა, რომელნიც საჭირბოროტო ხასიათისანი არიან და მოითხოვენ დაუყოვნებლივ გადაწყვეტას. მაგალ., ამიერკავკასიის საერთაშორისო მდგომარეობას, როგორც დამოუკიდებელ სახელმწიფოისას, მის დამოკიდებულებას რუსეთის მოკავშირე სახელმწიფოებთან და სხვა...

თავმჯდომარე კენჭს უყრის წინადადებას: ვინაა მომხრე ბჭობა ამ საკითხზე არ მოხდეს?

ხმის უმრავლესობით სწყდება ბჭობა-კამათი ამ საგანზე მოხდეს დღესვე.

ნ. ჟორდანია. ჯერ აღნიშნავს, თუ რატომ უნდა იყოს დღეს მსჯელობა ამ საგანზე და მერე, ეხება რა ეხლანდელ გაჭირვებულ ყოფას ამიერკავკასიისას, ამბობს: რა გზით და საშუალებით შეიძლება ჩვენი მხარე დავიცვათ ოსმალთა კირთებისგან, სხვათა ბატონობისგან და შევინარჩუნოთ დამოუკიდებლობა? ბოლშევიკებმა ჩვენი მიწაწყალი გაასაჩუქრეს, რასაც, ჩვენ, რა თქმა უნდა, ვერ შეურიგდებით, და სწორედ ამ გარემოებამ აღძრა მწვავე საკითხი ჩვენს წინაშე: როგორ დავიცვათ ჩვენი თავისუფლება, ის ადგილები, რომელნიც მათ გაასაჩუქრეს და ამავე დროს შევკრათ საპატიო ზავი. ეს გზა ერთად ერთია —მჭიდროდ შეკავშირება ამიერკავკასიის ხალხებისა, მათი სულიერი გაერთიანება. ამაშია ჩვენი ხსნა, ჩვენი იმედი.

მაგრამ უთათრებოდ, იმათ დაუხმარებლივ ჩვენ ვერც ომს ვაწარმოებთ და ვერც საპატიო ზავს ვღირსებით. ეს ყველასთვის ცხადი უნდა იყოს. ჩვენ ვიცით, რომ ამიერკავკასია, საქართველოს გარდა, მთლად მახვილით იყო დაპყრობილი. ადგილობრივი მაჰმადიანები ძალაუნებურად იყვნენ ჩაბმულნი რუსეთის ჩარჩოებში დღეს უკვე გარემოება შეიცვალა, ახალი პირობები შეიქმნა და მაჰადიანებს აქვთ სრული უფლება იქონიონ საკუთარი ორიენტაცია. (ტაში). დღეს, როცა რუსული ხიშტი აღარ არის, ხალხს ხიშტებით კი არ დავიჭერთ, არამედ თავისუფლებით. ეს თავისუფლება არის თავისუფლება აზრისა, ორიენტაციისა. მაგრამ შესაძლებელია, რომ ჩვენ ერთი ორიენტაციისა ვიყოთ, ხოლო ისინი მეორისა. ეს უკვე შინაური ომია. ამისათვის საჭიროა ყველამ შეთანხმებით ისეთი პირობები შევქმნათ, რომ ყველა ერი თავისუფლად გრძნობდეს თავს. და თუ შესაძლებელია ამიერკავკასიის მთლიანობის დაცვა, დაცვა მისი თავისუფლებისა, უნდა მოიძებნოს საშუალო გზა, რომელიც ყველას შეგვაერთებს და ერთი გზით გვატარებს.

საკითხი თუ ასე დაისმის: ოსმალეთი თუ დამოუკიდებელი ამიერკავკასია, ჩვენ უკანასკნელს მივემხრობით.

ბევრს ამხანაგს ეჭვი ეძლევა, როგორ შეიძლება ჩვენ სეპარაციის სასარგებლოდ ვილაპარაკოთო. მაგრამ ჩვენ არა გვაქვს არავითარი დოგმა და ფორმა იცვლება პირობების ცვალებადობისდა მიხედვით. იყო დრო, როცა ჩვენ არა თუ სეპარაციის წინააღმდეგნი ვიყავით, არამედ ავტონომიისაც კი. ეხლა არჩევანი ორშია: ან სეპარაცია ან მონობა, ჩვენ პირველს ვარჩევთ. და თუ არჩევანი მოხდება სეპარაციისა და ფედერაციის შუა, მე ფედერაციას ვემხრობი.

ოსმალოების ბათომში ბრძანებლობა იქნება ბატონობა მთელს ამიერკავკასიაში. მაჰმადიანებისთვის სრულებით ხელსაყრელი არ არის ასეთი მათი ბატონობა ჩვენში არც პოლიტიკურად, არც ეკონომიურად და არც კულტურულად.

კითხვა დასმულია არა ისე, როგორც აქ აყენებენ, არამედ ასე: ან ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობა ან ოსმალოს ბატონობა. და ჩვენ, ფრაქცია მენშევიკებისა, ასეთ დამოუკიდებლობის მომხრენი ვართ, ხოლო ეს დამოუკიდებლობა არის აქტი საერთაშორისო ხასიათისა.

და რომ ჩვენ ავჩქარდეთ ამ დამოუკიდებლობის გამოცხადებაში, საჭიროა ეს მხარე ასეთად აღიარებულ იქმნას საერთაშორისოდ, თუ რუსეთი და ოსმალეთი ჩვენ არ გვიცნობენ, მაშინ ჩვენ შევიქნებით მუდმივ შუღლის ასპარეზად.

ამისათვის მე სწორედ მიმაჩნია ის აზრი, რომელიც ამბობს, რომ ასეთი აღიარება დამოუკიდებლობისა მოხდება საზავო მოლაპარაკების დროს, და იგი გადასწყდება საერთაშორისო მასშტაბით.

მაგრამ რუსეთი? და რომ რუსეთის ერებმა იცნან და აღიარონ ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობა, საჭიროა იგი ცნობილ და აღიარებულ იქმნას ადგილობრივ ერების მხრივ. იგი უნდა შეიქმნეს საფუძვლად ჩვენი კეთილ ურთიერთობის განმტკიცებისა და არა საურთიერთო კიცხვის სიგნალად.

როგორია ჩვენი ურთიერთობა? მაჰმადიანებს და ქართველებს შეუძლიათ თანხმობითი ცხოვრება. ამის გარანტიას ჩვენ იმაში ვხედავთ, რომ საერთო მშვიდობიანობა მათ შორის არ დარღვეულა, გარდა იმ პატარა გაუგებრობისა, რომელიც აგლახ ნ ახალ ციხის მაზრაში მოხდა და რომელშიაც, როგორც მე და ჩემი ამხანაგები დავრწმუნდით, უფრო ადგილობრივი ქართველი ჯარისკაცები არიან ბრალეულნი, ვიდრე მაჰმადიანები. ეს გაუგებრობაც აღმოცენდა პროვოკაციის ნიადაგზე და არა ეროვნულ ნიადაგზე.

სომეხ-ქართველთა ურთიერთობაც ისეთია, რომ მათ შეუძლიათ შეთანხმებულად, მშვიდობიანად იცხოვრონ.

მაგრამ როგორია ურთიერთობა სომეხ თათართ შორის? ეხლა, როგორც იცით, ერევნის გუბერნიაში ადგილობრივ ორი ეროვნების მოსახლეობის შუა ნამდვილი ფრონტია. და იქნებ ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობა გადაიქცეს ანარქიის დასაწყისად.

დასასრულ მე პრინციპიალურად შემდეგს გამოვსთქვამ: რომ ამიერკავკასია თავისუფალი იყოს, მე შესაძლებლად ვცნობ ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებელ დემოკრატიულ რესპუბლიკის გამოცხადებას. ეს რესპუბლიკა აღიარებული იქნება სხვა სახელმწიფოთაგან და გადაიქცევა იმ საფუძვლად, იმ ბაზად, რომელშიდაც ამიერკავკასიის ერნი დაამკვიდრებენ ზავს, ძმობას. (ტაში).

(გაგრძელება ხვალ)

არეულობა ამიერკავკასიაში

განჯიდან ალექსეი ხასმამედოვი 22 თებერვალს მიმოსვლის კომისარს დეპეშით ატყობინებს: დღეს მე გამოგიგზავნეთ თქვენ და ჩხენკელს დეპეშა თხოვნით, რომ მოგვაშოროთ ეშელონები. ამავე თხოვნით მოგმართავთ ეხლა. ჩვენთან ამჟამად სიწყნარეა. დღეს ტფილისიდან ბაქოში მშვიდობიანად მოვიდა მატარებელი № 4. მე გთხოვთ, რომ ტფილისიდან ბაქოში გააგზავნოთ მატარებელი № 3.

— იგივე ხასმამედოვი იმავე კომისარს 22 თებერვალს ატყობინებს: სრული იმედი გვაქვს მიმოსვლის აღდგენისა, მაგრამ ეს იმის შედეგია, რომ ჯერჯეროობით ეშელონები არ არის, ამისთვის, ვიმეორებ ჩემს თხოვნას — ეშელონებს ნუ გამოგზავნით, მშვიდობიანობისათვის. ამ შემთხვევაში შეიძლება აღდგენილ იქმნას მიმოსვლა ბაქოსა და ტფილისს შუა. ყოველ შემთხვევისთვის გამოგზავნეთ ჯავშნიანი მატარებელი.

„პრომეთე“

№ 1, 1918. ფასი 3 მან. ტფილისი.

(დასასრული *)

მაშინდელი ქალაქების ცხოვრება „ერთის მხრით ადგილობრივ ნაწარმოებით იკვებებოდა, მაგრამ მისი დიდ ნაწილს მაინც გარეთგან შემოტანილი საქონელი შეადგენდა“. ქალაქებს საქონლის შემოსაზიდ-გასაზიდად რამდენიმე კარი ჰქონდათ, მაგ., ქალაქ ტფილისს ექვსი კარი ჰქონდა: „აბანოს კარი“, „განჯის კარი“, „დიღმის კარი“, „კოჯრის კარი“, „წყალყნის კარი“ და მეექვსე რომლის სახელიც წყაროებში მოხსენებული არ არის.

ქალაქის მრეწველობა და აღებ-მიცემობა ხელოსნებისა და ვაჭრების ხელში იყო. იმათ თავისი განსაკუთრებული ორგანიზაცია ჰქონდათ. პროფესიის სხვა და სხვა დარგის მიხედვით როგორც ვაჭრები, ისე ხელოსნები იყოფოდენ კავშირებად ან ამხანაგობებად. ამ კავშირს ან ამხანაგობას ერქვა „ასნაფი“ (არაბ. სიტყვაა) ეხლა ტერმინ „ასნაფის“ მაგიერ „ამქარი“ იხმარება. „ასნაფის“ ანუ ამქრის თვითეულ წევრსაც „ასნაფი“ ეწოდებოდა.

ასნაფების ორგანიზაცია ასეთი იყო. სათავეში თვითეულს მათგანს „უსტაბაში“ უდგა, რომელიც იყო ამხანაგობის წარმომადგენელი მთავრობის წინაშე. საამქრო საქმეების გასაძღოლად ამქარს ჰქონდა განსაკუთრებული ორგანო-საზოგადო კრება რომელიც უსტაბაშთან ერთად განაგებდნენ ასნაფის საქმეებს.

ქალაქში სხვა და სხვა სამრეწველო დაწესებულება არსებობდა. მათი საზოგადო სახელი იყო „ქარხანა“ (სპ. სიტყვა). ქარხნები გან ხვავდებოდნენ ერთმანეთისაგან წარმოების დ რგის მიხედვით და იწოდებოდნენ: „ქეზიხანა“-დ, „ყასბ ხანად“ და სხ.

ქარხნებს გარდა ქალაქში სხვა და სხვა სავაჭრო შენობები იყო. მათი საზოგადო სახელი იყო „დუქანი“ (სპარსული სიტყვა).

დუქანში „დაზგა“ ყოფილა, ასე ეძახდნენ მაშინ (სპარსული სიტყვაა) იმას რასაც დღეს დახლი ჰქვიან.

ავტორი ძალიან დაწვრილებით აგვიწერს აღნიშნულ დაწესებულებებს და მათი სახელოების წარმოშობას გვაცნობს.—მის ხელთ ყოფილა კიდევ სხვა ძვირფასი მასალა ძველი ქართული ქალაქების ცხოვრების სხვა მხარეების გასაშუქებლად, მაგ. რამდენი და რა და რა „საქონელი, სანოვაგე ან სხვა გვარი სახმარი შემოჰქონდათ ხოლმე ყოველწლიურად ჩვენს დედა-ქალაქში“, მაგრამ წერილის გაგრძელების გამოიკი ამ ადგილზე სწყვეტს თავის მონოგრაფიას.

დასასრულ ავტორი დასკვნის რომ მისი მონოგრაფიის საგნის შესწავლა ამტკიცებს რომ თანამედროვე საქალაქო თვითმართველობის უმთავრესი ფუნქციები საქართველოს მე-17 და მე18 საუკ. ქალაქის მართველობასაც ჰქონია (ხალხის სურსათით უზრუნველყოფა, მოქალაქეთ პიროვნების და ქონების დაცვა და სხვ.), რომ მაშინ უკვე ყოფილა ჩვენში ეხლანდელი საქალაქო თვით მართველობის რთული მექანიზმის ჩანასახი რაც აშკარად ჰყოფს იმ აზრის შეცდომას ვითომც საქალაქო მართვა-გამგეობის წესწყობილება პირველად ჩვენში რუსეთის მთავრობას შემოიღოს. გამოკვლევას დართული აქვს სამი სურათი: 1) ტფილისის სურათი შარდენის დროს, ამოღებული შარდენის მოგზაურობის წიგნიდან, 2) ქ. გორის ციხის აგება. მისიონერ კასტელლის სურათი, ამოღებული მ. თამარაშვილის წიგნიდან და 3) ქუთაისის საზოგადო გეგმა-სურათი მე-18 საუკ. დამდეგს, ამოღებული დასავლეთ საქართველოს მე-18 საუკ. ახლად აღმოჩენილ ქართულ რუკიდან.

ერთი სიტყვით ბ. ჯავახიშვილის მონოგრაფია აღადგენს ჩვენის გონების თვალთა წინაშე საქართველოს ქალაქების ძველი ყოფა ცხოვრების ცოცხალ სურათებს და მათი ერთმანეთთან შედარებით ან ამ ქალაქთა დღევანდელ მდგომარეობასთან დაპირისპირებით გამოჰყავს მეტად საგულ სხმო დასკვნანი, რომელთა დამაჯერებლობა და ჭეშმარიტება უზრუნველყოფილია ერთის მხრით ავტორის არა ჩვეულებრივ სიდინჯით და სიფრთხილით კვლევა-ძიების დროს და მეორეს მხრით კრიტიკულად შესწავლილ წყაროების მოწმობით. მკვლევარი ყოველ ნაბიჯზე ამ პირველ წყაროებს ალაპარაკებს (ხალხის აღწერის დავთრები, სიგელ-გუჯრები, დასტურლამალი, შარდენისა და ტერნეფორის მოგზაურობანი, ძველი სურათები) და თანდათანობით შეგვყავხართ ამ „წარსულ დროების მოწმეთა“ წრეში; შეგვყავხართ იმდენად რომ გავიწყდებათ თუ თქვენ ორი საუკუნით ხართ დაშორებული კვლევა-ძიების ხანას, გგონიათ რომ თქვენ თანამედროვე თანადამსწრე და თვითმხილველი ხართ იმ პირთა და ამბავთა რომელნიც უშუამავლოთ გელაპარაკებიან პირველ წყაროების ნაწყვეტებიან ასე ხელოვნურად რომ არიან ჩაქსოვილი ავტორის საკუთარ სიტყვებში.

ი. ჯავახიშვილის გამოკვლევას მისდევს ბ. კ. კეკელიძის მონოგრაფია: „იოანე პეტრიწის სამწერლო მოღვაწეობიდან“ (გვ. 62—70), რომელიც მეტად მნიშვნელოვან ახალ ფაქტებს გვაწვდის პეტრიწის სამწერლო მოღვაწეობის შესახებ.

იოანე პეტრიწი 11—12 სს. გამოჩენილი ქართველი მწერალია. მის კალამს ეკუთვნის ფილოსოფიური თხზულებათა თარგმანი ბერძნულით: „კავშირნი“ პროკლე დიადოხოსისა და „ბუნებისათვის კაცისა“ ნემესიოს ემესელისა*) (Н. Марр, Іоаннъ Петрицкій, грузинскій неоплатоникъ 11—12 в.; ს. გორგაძე, ნემესიოს ემესელი: ბუნებისათვის კაცისა, ბერძნულიდან გადმოღებული იოანე პეტრიწის მიერ). გარდა ფილოსოფიურ თხზულებისა პეტრიწს სღვთისმეტყველო თხზულებებიც უთარგმნია.

პეტრიწის სღვთისმეტყველო დარგის თხზულებათა თარგმანიდან ცნობილი იყო აქამდე მხოლოდ ორი: მარკოზის და ლუკას სახარებათა განმარტების თარგმანი. ნ. მარისა და მ. ჯანაშვილის (მ. ჯანაშვილი, ქართული მწერლობა, წ. 2) აზრით ბერძნული დედანი, რომლიდანაც ნ თარგმნია ეს ორი თხზულება, იოანე ოქროპირს ეკუთვნის,

ამ ცნობებს პეტრიწის შესახებ ბ. კეკელიძე სრულიად ახალ ცნობებს უმატებს ან ცვლილება შეაქვს მათში.

ლუკა-მარკოზის სახარებათა განმარტების ავტორად ბ. კეკელიძე საეკლესიო ისტორიაში ცნობილს ბიზანტიელ მწერალს თეოფილაქტე ბულღარელს (1107) სთვლის და არა იოანე ოქროპირს და შესაფერი საბუთებიც მოჰყავს.

ამ თეოფილაქტის სწავლა კონსტანტინოპოლის აკადემიაში მიუღია. მასთან ერთად უნდა ესწავლოს ბ. კეკელიძის ჰიპოტეზით იოანე პეტრიწს (და არა ათინაში, როგორც აქამდე ფიქრობდენ) და მათ შორის მეგობრული კავშირი უნდა ყოფილიყოს.

გარდა აღნიშნული თხზულებებისა იოანე პეტრიწს უთარგმნია ამავე ავტორიდან დანარჩენ (მათესა და იოანეს) სახარებათა და პავლე მოციქულის ეპისტოლეთა განმარტებანი. ამ თარგმანთაგან ჩვენამდი არ შენახულა (ან ჯერ არ აღმოჩენილა) მხოლოდ მათეს სახარების განმარტება, დანარჩენნი კი წ. კ. ს. და საისტ.-საეთნ. საზ. მუზეუმის ხელნაწერთა კოლლექციებშია დაცული.

ყველაფერზე უფრო საყურადღებო მ. კეკელიძის გამოკვლევაში არის ქართული სახარების ახალი რეცენზიის აღმოჩენა. ეს ახალი რეცენზია პეტრიწის ეკუთვნის და მის ზემოხსენებულ სახარებათა განმარტების თარგმანშია დაცული.

რანაირად შეიძლებოდა ეს?

საქმე იმაშია, რომ თეოფილაქტე ბულღარელს, საიდანაც უთარგმნია პეტრიწს, უწერია თავისი თხზულებანი (სახარების განმარტებანი) შემდეგი წესით: „ჯერ მოჰყავს საღმრთო წერილის ტექსტი და მერე მისი თარგმანება“ ანუ განმარტება. „იოანე პეტრიწს გადმოუქართულებია როგორც განმარტება, ისე თვით ტექსტიც... მას არ უსარგებლია საღმრთო წერილის უკვე არსებულ ტექსტის თარგმანით, არამედ ხელახლა უთარგმნია.. ასე რომ ჩვენა გვაქვს შენახული პეტრიწის თარგმანში „ახალი დამოუკიდებელი რეცენზია ბიბლიური ტექსტისა“. ავტორი ნათელყოფს თავის დებულებას პარალელური ადგილების მოყვანით და შედარებით ერთის მხრით უკვე ცნობილ გ. მთაწმინდელის რედაქციის სახარებიდან (მარკოზი, თავი იე, მუხლი 42—47) და, მეორეს მხრით, ახლად აღმოჩენილ პეტრიწის რედაქციიდან.

მოყვანილი ადგილების შედარება შეურყევლად ამტკიცებს ბ კეკელიძის აზრს. საკმაო ზერელე შედარებაც კი რომ დარწმუნდეთ რომ სხვა და სხვა თარგმანთანა გვქვს საქმე: პეტრიწის თარგმანი ბერძნული დედნის უცვლელად გადმოღებას წარმოადგენს ლექსიკის, ეტიმოლოგიის და სინტაქსის მხრით, მაშინ როცა გ. მთაწმინდელის რედაქცია შედარებით უფრო დამოუკიდებელია, სულ სხვა საფილოლოგიო სკოლის ნიშნებითაა აღბეჭდილი.

ამ ახალს (პეტრიწის) რეცენზიას დიდი მნიშვნელობა აქვს ქართული სახარების ტექსტის კრიტიკისათვის. პირველ [illegible] ნო მწერლობის საომთო წერილია და მისი [illegible] ეს უდიდესი ისტორიულ-ლიტერატურული პრობლემაა და რაც მეტი ხხვა და სხვანაირი მასალა გვექნება ხელთ, მით უფრო გაადვილდება ამ პრობლემის გადაჭრა ბ. კეკელიძის აღმოჩენის წყალობით ჩვენ დღეს სახარების უკვე ცნობილა ვერედაქციის (საბაწმინდერი გ. მთაწმ., ეფრემ მცირისა) მაგიერ ოთხი სხვა და სხვა რედაქცია გვაქვს რის გამოც ჩვენ დღეს უკეთ ვართ შეარაღებული ზემოაღნიშნულ პრობლემის გადასაჭრელად, ვიდრე დღემდის ვიყავით, გარდა ამისა პეტრიწის თარგმანებს დიდი მნიშვნელობა აქვს თვით მისი დედნის ბერძნული ტექსტის კრიტიკისათვის რადგან ქართული თარგმანი როგორც ვთქვით, ზედმიწევნით გადმოგვცემს ბერძნულ დედანს და თარგმნილია თანამედროვისაგან.

შემდეგ მოთავსებულია ე. თაყაიშვილის წერილი. „ლაბეჭინის ეკლესიის სახარება“. (71—78) წერილი შეიცავს ს. ლაბეჭინის (ლეჩხუმშია) ეკლესიაში დაცულ სახარების აღწერილობას. მეტად საყურადღებოა ამ სახარების ბოლოში ჩართული, (დაახლ. 14 ს. ხელით ნაწერი წერილი რომელიც შეიცავს ძვირფას არქეოლოგიურ და გეოგრაფიულ ცნობებს არქეოლოგიურად ძლიერ სუსტად შესწავლილის ლეჩხუმის შესახებ, გარდა ამისა საყურადღებო კოლოფონების ტერმინებია შიგ, წერილი სრულად აქვს გამოქვეყნებული ბ. თაყაიშვილს.

სამეცნიერო განყოფილება თავდება ბ. ა. შანიძის პატარა წერილით (გვ. 79 80): „მცა“ ნაწილაკი ძველს ქართულში. ავტორი იძლევა ფრიად საგულისხმო დაკვირვებას „მცა“ ნაწილაკის მნიშვნელობის და სინტაქსური როლის შესახებ ძველს ქართულში. მგონია, ჯერ ნაადრევია უეჭველი დასკვნის გამოტანა ვითომ „მცა“ გავლენას ახდენდეს ზმნის კილოზე და უსათუოდ მოთხრობით კილოს მოითხოვდეს. საჭიროა კიდევ დაკვირვება, სხვა რამ მიზეზით ხომ არ არის გამოწვეული ზმნის კილოს შეცვლა ავტორის მიერ მოყვანილს სამს მაგალითში და ანალოგიურ შემთხვევებში.

პოლიტიკურ ნაწილში მოთავსებულია კ. გ—ს წერილი: „ანნო 1917“, პოლიტიკური მიმოხილვა. მიმომხილველის ყურადღების ფოკუსი საქართველოს პოლიტიკური ბედია: ის არკვევს საქართველოს პოლიტიკურ მდგომარეობას 1917 წლის მიმდინარეობაში საერთაშორისო ომის და რუსეთის რევოლუციის მსვლელობის გათვალისწინებით. საქართველომ და მთელმა ამიერ-კავკასიამ 1917 წელში ორი მთავრობა გამოიცვალა: მეფის ნაცვლობა. შესცვალა თებერვლის რევოლუციამ ე. წ. ამიერ-კავკასიის საგანგებო კომიტეტით ცენზიანი ელემენტების მეთაურობით, ხოლო უკანასკნელი რუსეთის ცენტრებში ახალი რევოლუციის და ანარქიის დაწყების შემდეგ შეიცვალა ახალი სოციალისტური მთავრობით „ამიერ-კავკასიის კომისარიატით“, ამ მეორე მთავრობის დროს მოხდა დიდი ისტორიული მოვლენა საქართველოს ცხოვრებაში: 19 ნოემბერს შეიკრიბა პირველი ეროვნული ყრილობა საქართველოისა, რომელმაც საძირკველი ჩაუყარა საქართველოს პოლიტიკურ განთავისუფლებას. ამ ყრილობაზე ქართველმა თავად აზნაურობამ მთელი თავისი ქონება გადასცა ქართველ ერს, გარდა ამისა ყველა ქართულმა პარტიებმა გამონახეს საერთო ენა და ქართველი დემოკრატიის საარსებო ინტერესებისათვის ერთხმად და ერთსულოვნად აუცილებელ საჭიროებად აღიარეს ეროვნულ ტერიტორიალური ავტონომია, აირჩიეს ეროვნული საბჭო და დაავალეს საქართველოს დამფუძნებელი კრების მოწვევა, თუ რუსეთის დამფუძნებელი კრება ვერ შეიკრიბა. საქართველოს დამფუძნებელმა კრებამ უნდა ჩამოაყალიბოს ჩვენი ქვეყნის პოლიტიკური წესწყობილება და ძმური კავშირით შეეკრას სხვა ამიერ კავკასიის ერებს.

რუსეთის დამფუძნებელი კრება უკვე გარეკეს ბოლშევიკებმა, ამნაირად, საქართველოს დამფუძნებელი კრების მოწვევის დრო დადგა და ეს დიადი აქტი უნდა 1918 წელმა განახორციელოს ასეთია ზოგადი ხაზებით ბ. კ. გ—ს პოლიტიკური მიმოხილვა.

დასასრულ ორიოდე სიტყვა ჟურნალის ორთოგრაფიისა, კორექტურისა და გამოცემის გარეგან მხარეზე.

თვალსა სჭრის ადამიანს რედაქციის მიერ მკვდრეთით აღდგენილი ასო

*) იხ. „სახ. საქმე“ № 179

*) არსებობს ჯერ გამოუქვეყნებელი შრომა ე. მ—ისა, სადაც ეჭვია გამოთქმული „კავშირის“ და „ბუნებისათვის კაცისას“ მთარგმნელთა იგივეობაზე, ასე რომ ამ ორ თხზულებათაგან მხოლოდ ერთი რომელიმე უნდა ეკუთვნოდეს პეტრიწს, მაგრამ საბოლოოდ არ არის ეს ჰიპოტეზა გამართლებული და მიღებული.

„პ“. ეს ასო ძველს ქართულში იყო და აღნიშნავდა შესატყვის ბგერას რომელიც განსხვავდებოდა მეორე ბგერისაგან ასო „ხ“-თი რომ აღინიშნება დღეს მთელს საქართველოში (მთიელთა გამოკლებით) მხოლოდ ბგერა „ხ“ და გაისმის, „პ“ კი მოკვდა. ამიტომ მე მგონია, მისი აღდგენა მართლწერაში, საჭირო არ არის, მით უმეტეს რომ „საშუალი მკითხველი“, ვისთვისაცაა რედაქციის მიერ განზრახული „პრომეთე“ (იხ. გვ. 4, სტრიქ. 7 ქვემოდან) და ბევრი საშუალზე მაღლა მდგომიც ამ ასოს ურევს მეორე ასოთ „პ“-ში და ამ ნიადაგზე გაუგებრობა იბადება. მაგ. კითხულობენ: სად არ დგმულა ჩვენი ფეხი?.. (გვ. 31, მუხლი 3) ან ფიცხელ ომში გაკურვებულთ... ოთხი დიდი სახელმწიფო (იქვე) და სხვა ჟურნალის კორრექტურა ყოველ კრიტიკაზე დაბლა დგას. იშვიათია გვერდი, სადაც არ იყოს შეცდომა, ხშირია გვერდები 2—3 შეცდომანი არის გვერდი (24) სადაც 12 სტრიქონიანი ლექსია მოთავსებული და ამ თორმეტ სტრიქონიანში 10 კორრექტურული შეცდომაა. შეპარულა თვით „შეცდომათა გასწორებაშიაც კი“ (იხ. გვ. 94), სადაც კოწია გამსახურდიას ლექსი ნაჩვენებია 39 გვერდზე მოთავსებულად, ნამდვილად კი 29-ზეა.

არას ვამბობ ისეთ ტეხნიკურ ნაკლზედ როგორც ასო „ა“-ს ნაცვლად შებრუნებულ „ი“-ს და რომაულ ციფრის ერთის მაგიერ ნახმარია რუსული ასო ი წერტილით (იქვე, 62), რადგან ესეთი ნაკლის თავიდან აცილება სარედაქციო კოლლეგიას ობიექტიური მიზეზების გამო არ შეეძლო მაგრამ კორექტურა შეიძლებოდა უკეთესად გაეკეთებინა.

ჟურნალის ქაღალდი დღევანდელ პირობებში შესანიშნავად უნდა ჩაითვალოს; ფასიც შედარებით მცირეა [illegible] შთაბეჭდილებას ახდენს ჟურნალის კანიც ბ. ი. ნიკოლაძისაგან დახატული.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ბ. ი. სტურუას როლი „პრომეთეს“ გამოცემაში. გამოცემის მთელი ხარჯი ბ. ი. სტურუამ იკისრა სრულიად უანგაროდ. ჩვენში ასეთი უანგარო გამომცემელ-მეცენატი—თითქმის სრულიად არ მოიპოვება. გამომცემლები მიზნად მოგებას ისახავენ ხოლმე, ჩვეულებრივ ბ. სტურუა კი ასეთ უმაგალითო სიძვირეში სრულიად უანგაროდ სწევს მთელი გამოცემის ხარჯს. სწორედ იშვიათი და მისაბაძი მაგალითია!

მიუხედავად აღნიშნულ ღირსება-ნაკლულევანებათა თვით ფაქტი „პრომეთე“-ს გამოსვლისა დღევანდელ პირობებში, როცა პოლიტიკურ და სოციალურ ბრძოლის ცეცხლში ვართ გახვეული და კულტურულ მუშაობისთვის, კერძოდ ბეჭდვით საქმისთვის თითქმის ყოველივე საშუალება აღკვეთილია.—ღირსშესანიშნავი მოვლენაა, [illegible] მეტყველი სიმბოლო ჩვენი [illegible]-კულტურული ცხოვრებისა.

[illegible] დღევანდელ ქართველში არ [illegible] ძლიერი სული მამა-პაპათა [illegible] ხშირად დასტეხათ თავს [illegible] მსგავსი უბედურება, [illegible] არ შეუშინდებიან, ქედი არ [illegible] ბედის წინაშე, მახვილით [illegible] მომძლავრებულ მტერს [illegible] კულტურული მუშაობაც არ [illegible].

[illegible] ყოველი შეგნებული ქართველი [illegible] ისხამს კარს მომდგარი [illegible] საფრთხის თავიდან აცილება [illegible], სამშობლოს თავისუფლების [illegible] ვდასაცველად და ამავე [illegible] კულტურულ მუშაობას არ [illegible] ჩვეულებრივის ინტენსივობით [illegible] ერის ცხოვრების პოლიტიკური [illegible] კულტურას უნდა ემყარება და მით იყოს ზურგ გამაგრებული.

[illegible] მოვლენა აქ ქართული [illegible] ეს ჩვენი უდიდესი [illegible] მონაპოვარი ამ დიდი [illegible] მაღლდებაში.

[illegible] „პრომეთეს“ გამოსვლა მიუხედა [illegible], რომ უნივერსიტეტის და[illegible] შედარებით პატარა მოვ[illegible] მათ შორის მაინც ძირითადი [illegible] და მ გავლება - ორივე [illegible] სულიერი სიმტკიცის ნა[illegible].

[illegible] არ „დუღარბა სულისა“ [illegible] ძველად იტყოდნენ, აბა რა [illegible] შეეძლო დღევანდელ პირობებ [illegible] უნივერსიტეტის ან „პრომეთეს“ [illegible].

[illegible] ბედმა გვიმუხთლა და დღევან[illegible]

დღემ საერთაშორისო ომის ქარიშხალმა ჩვენი იმედების გემი ზღვის უფსკრულს მისცა და ქართველი ერი იმსხვერპლა, დიდ მისი სულიერი სიმშვენიერის და მაღალი მისწრაფების მისი „სულის მდუღარების“ ძეგლად დარჩეს ისტორიაში მახვილის ჭახაჭუხსა და ტყვიის მტყორცნელთა და ზარბაზანთა ჭექა-ქუხილში ნაშობნი ქართული მეცნიერების ტაძრის და ღვთიურ ცეცხლის ქვეყნად მომტან „პრომეთე“-ს ხანმოკლე მაგრამ ლამაზი სიცოცხლის კვალი.

ჩვენი გულწრფელი სალამი და თანაგრძნობა ახალ ჟურნალს და მის სულის ჩამდგმელთ!

დ. უ.

ტრაპიზონში

ჩვენი ქვეყნის სხვა და სხვა კუთხიდან იანვრის გასულს ერთმა გარემოებამ სამას კაცამდე ერთად შეგვყარა. ყოველი ჩვენგანი გრძნობდა, რომ ეხლა საჭიროა ჯარის-კაცის ფარაჯა და სინიდისი.

როდესაც სამხედრო ფორმაში გამოვეწყვენით თვითეული ჩვენგანი პეტრე, ზაქრო, გუცა ცალკ-ცალკე გაქრა. სულ ყველანი გავხდით ერთნი მთლიანი, პრტყელი ვიგრძენით, რომ ჩვენ ერთად შეგვიძლიან რაღაც მძლავრის გაკეთება, თუ შევატყობდით რომელიმე ჩვენგანს ინდივიდუალობის შენარჩუნების სურვილს—გვაჯავრებდა გვსაქსავდა. მოგვანდეს გამგზავრება ტრაპიზონში და მისი დაცლის ხელის შეწყობა. ბათომში ჩავედით ქალაქის განაპირას ერთს ყაზარმაში მოგვათავსეს. შენობა ახალ წესზეა აგებული: მაღალი ფართო სადგომები ყოველგვარი მოწყობილობით, მოუვლელობით ნაგვით იყო სავსე, რომელ ჯარსაც კი გაუთევია, მარტო იმისთვის უფიქრია, თუ რა წაეხდინა. დავათვალიერეთ სიმაგრეები, თავისი ბუმბერაზი ზარბაზნებით. ერთგვარ ზნეობრივ კმაყოფილებას ვგრძნობდი, როცა რკინის დევების სადარაჯოზე ვიდექი. ვგრძნობ, რომ შენი ნერვიანი მფეთქავი ბუნება სიმტკიცით ფოლადს უნდა ეჯიბროს. ქუჩაში მყოფი სიარულით ყურადღებას ვიქცევდით—ბევრი ერია ჩვენი უმფროსი ხნისა თავისი ნებით წამოსული: მობოლშევიკე სალდათები სალახანური ირონიით ეცადნენ გამოლაპარაკებას, მაგრამ მგლური შეხედვით იქვე ვაჩერებდით.

გვითხრეს: გემი მზადაა ჩვენ წასაყვანად. ნავთსადგურში გავედით, ნაპირს მოსდგომოდა საუკეთესო გემი „პეტრე დიდი“. მას ტრაპიზონიდან ჩამოეყვანა წყება ჯარის-კაცებისა, რომლებიც იქვე ირეოდნენ. ქართველებიც ბლომად ერივნენ. უკანასკნელთ თან ოთხი ტყვიის-მტყორცნელი წამოეღოთ.

— გამარჯვება, თქვენი საიდან მოხვალთ?

— აკოფებიდან, გვიპასუხეს თავამომწონეთ.

— გემში სად ჩასხედით?

— ტრაპიზონში, არ მოგვცეს და ვიძალავეთ.

— იქ კიდევ დარჩნენ ჩვენები?

— არიან. გემი ჯერ ყველას მოგვცეს შემდეგ კი წაგვართვეს.

— ვინ?

— მატროსებმა—ბოლშევიკებმა.

— ტყვიის-მტყორცნელები სადლა მიგაქვთ?

— ამბავი ცოგვივიდა, თავად-აზნაურობა ისევ ძველებურად დადის.

— ეხლა თავად-აზნაურობა აღარ არსებობს.

ეგენი ეროვნულ საბჭოს გადაზეცვნეთ სასახელო საქმესაც იქით და მადლობასაც გეტყვიან თორემ აბა მაგით დარჯობა არც ბოსელს უნდა და არც საბძელს—გაეხუმრა ამხანაგი, ჯარის-კაცი მაინც დაჯერებულია თავის გონიერებაში.

— ოთხი წელიწადი აკოფებში ვისხედით, იძახის ყველაფერის საშუთად. ჩვენ მაინც ვესაუბრებით: ამხანაგებო, ძმებო და სხვა და სხვა.

გემში ჩავბინავდით. დალამდა და დასაძინებლადაც გავემზადენით. მესამე სიგნალმა დაგვარწმუნა, რომ ექვსი საათის შემდეგ ტრაპიზონის ნაპირს მივადგებოდით, მაგრამ კაცი ბჭობდა ღმერთი იცინოდა. დილას რომ გავიღვიძე ისევ ბათ მის ჭუჭყიან ნავთსადგურს შევაცქერდით თვალები. გამოირკვა: რუს სალდათებს ძალიან მოსწონებიათ ბათომი და ყარსს არ იყვნენ საბოლოოდ თითო რამ წაეღოთ. ვიციც ჯა[illegible] და ვადარწმუნეთ, რომ სამშობლოს ძლევა მოსილი ჯარი ერთგული სამსახურის შემდეგ საქჭაროდ დაუბრუნონ თავის მშობლიურ მხარეს უალოეს თავისუფლების დასამყარებლად.

„პეტრე დიდ“-მაც სამხრეთის მაგიერ ისევ ჩრდილოეთისკენ გასწია.

— დრონი მეფობენ, არა მეფენიო ჩვენ კი შეგვირდომა ბერძნის არა განსაცვიფრებელმა ბარჟამ...

ლამაზია ტრაპიზონი მზიან დღეში ზღვიდან. მწვანე ხავსიან კლდის შეჭფენის თეთრი ქალაქი. ხელმარცხნივ კლდის ფრიალოზე „სად უდაბურსა მას მყუდროებას კაცთ ერიამული ვერ შესწვდენია“ „უწინდელ დროში ღვთისა მოსავთა გამოუქვაბავთ მუნ მონასტერი“, თეთრად მდგარი მისი კოშკი და მოაგონებს ზღვას მისი შფოთვის მოუსვენარობის, ლტოლვილების ამაოებას.

მარჯვნით მოსჩანან შენობები, ზოგი მათგანი შორიდან ძველ ათონის აკროპოლს მოგაგონებთ. ქალაქის შუაგულში სწორედ და მშვიდად როგორც ლოცვა სდგანან კვიპაროსები. შიგ ქალაქში აზიური ლაფი იწვა. ქალაქის ბაღის განაპირა შენობას აწერია:

— **Библіотека-читальная трапизудскаго общества.**

ფანჯრებში მოსჩანდნენ ცხენის თავები ეტყობათ სასურსათო საკითხზე ფიქრობდნენ. მოვნახეთ ჩვენები გაუხარდათ, გაგვეხარდა. ყველანი დაღლილები დაგვხვდნენ.

ჯარების ნაციონალიზაციის გამოცხადების შემდეგ აქ შესდგა ქართველ მხედართა სამხედრო საბჭო.

რუსის ჯარის ნაწილებმა ის დასახეს თავის ბუნებრივ მემკვიდრედ ამის გამო რაც ჯარი მოეხსნა ფრონტს, ყველა ჩვენ საბჭოს აბარებდნენ თვის ქონებას და იარაღს.

ტრაპიზონში კი დაგროვილი იყო აურაცხელი ყოველგვარი მასალა. მაგალითად ყუმბარა იმდენი იყო რომ თვითეულ ზარბაზანს დღეში ოთხასი ყუმბარა ესროლა, ექვს თვეს ეყოფოდა—ეს დაამოწმა ინჟინერმა ნემსაძემ სულ საბჭოს ხელში გროვდებოდა საზაზინო ფასების მიხედვით 2 მილიარდის ქონება, აქ განზრახული იყო დაგროვებინათ ქართველი ჯარისკაცები მაგრამ ბოლშევიკურმა ატმოსფერამ ისინი მოწამლა.

ამის გამო მთელი მუშაობა დააწვა მცირე რიცხვს, ახალგაზრდა აიხან ბრეგაძე აღფრთოვანებული იმით რომ ყველაფერი საქართველოსთვის კეთდება, იღებს ათასობით ცხენებს, ფულის. ბოლოს შემოეფანტა ხალხი და საშუალება აღარ აქვს საკვები მისცეს, ამიტომ იძულებული გახდა ცხენები პირდაპირ გაეშვა ღვთის ანაბარად.

ნაწილი ქართული ლაშქრისა ხმელეთით წამოვიდა ბათომისკენ, მათ არა დასაკვებმა საქციელმა აამოძრავა თურქთა „ჩეტნიკები“, ისე რომ ხმელეთის გზა დაიხურა. ყველა ზღვის ამარა დარჩა და მისი ბატრონ-პატრონები გახდნენ რუსის ველური მატროსები, რომლებიც ზღვის ყაჩაღობას მიჰყვეს ხელი: ქართულმა 2 პოლკმა 400 თოფი თავისი შესაფერისი პატრონებით დატვირთა გემზე, შემოერტყნენ მატროსები ნაღმოსნებით და ნოვოროსიისკიდან გაუყენეს.

— ჩვენ ეს გავიგეთ და გადავწყვიტეთ, ის ბარჟები, რომლებმაც მიგვიყვანა, არავისთვის დაგვენებებინა. მოვიდნენ მატროსები სამხედრო საზღვაო კომიტეტის წევრები, გვირჩიეს, დაგვეტოვებინა ბარჟა. უარი უთხარით. დაგვემუქრნენ—დავემუქრეთ ბოლოს საშუალება მივეცით მე-II პოლკს და ტელეფონის როტას დაეტვირთა თავისი ქონება. სამხედრო საბჭოს 32 ზარბაზანი წამოვათრიეთ და დავტვირთეთ გემზე, მიუჩინეთ დარაჯები. ისმოდნენ თან და თან უახლოვდებოდნენ ქალაქს ამასთან ერთად ბერძნების მოსახლეობა ზღვის ნაპირზე გაირიზიდა.

თვით ზღვის ნაპირი სავსეა საწყობებით, ტყვია-წამლით აღარებული იარაღით. ყველაფერის ამის გამოზიდვა შეიძლოდა ვერ მოვახერხეთ, ის მხოლოდ ჩვენი ბრალი იყო. უკანასკნელ სად მის როცა ყველანი მზად ვეყავით წამოსასვლელად ნაპირზე ალაგ-ალაგ ავარდა ალი, შავი კომლი აემართა ცამდის და ჰქონდა კატასტროფის ატმოსფერას. ღამე ჩვენ გამოვედით. ბათომში მივიღეთ ცნობა, რომ საომარი მასალა აფეთქდა და იმსხვერპლა 7 ათასი კაცი. ბათომში მატროსები შეეცადნენ გემიდან, სადაც ზარბაზნები გვქონდა, ჩვენი ყარაულები მოეხსნათ მაგრამ ერთგულმა შეტევამ ისინი შეაჩერა, ზარბაზნები გადმოვტვირთეთ.

როდესაც ტრაპიზონიდან გამოვდიოდით ვგრძნობდით რომ იქ ვტოვებთ ისევ ობლად საფლავს დამოუკიდებელი სოლომონისას, და ყველაზე მეტად ტრაპიზონის მდგომარეობას შეეფერებოდა მისი საფლავის წარწერა—განმეძარცვა პირველ ქმნილი სიკეთე და მშვენიერება შიშველ და გვემულ ვარ.“

ერთი სურათი ჩამრჩა გონებაში. ზღვის ნაპირას გამოსულიყო მოხუცი ბერძენი ქალიშვილით მწუხარებით გაჰყურებდა წასასვლელად გამზადებულ გემს.

— **Пароходъ сегодня пошелъ?**

— **Поѣдетъ.**

— მოხუცმა გაიარ-გამოიარა, ეტყობოდა რომ მეტი მწუხარებით ფიქრის გაზიარება უნდოდა.

— **Это мой дочь замужъ руской бралъ теперь онъ пошолъ ми остался.**

რომელია მეთქი. მიმითითა ბაქანზე მდგომ ფარაჯაში, რომელიც თხილს ახრამუნებდა. ქალს შევხედე: ჩემ წინ განხერხებულიყო თვით მწუხარება.

ი. ბე—დი.

მოწოდება

ქართველ ისრაელთა ახალგაზრდებას მიმართ.

საქართველო განსაცდელშია, სამშობლო იღუპება, საქართველოს ნაწილ-ნაწილ ჰყიდიან, დღეს ყველგან ისმის ეს საშინელი სიტყვები პრესაში, დაწესებულებებში, კერძო ლაპარაკში...

ბოლშევიკების მიერ შეკრული ზავით მთელი ბათუმის ოლქი და თვით ბათუმი, რომელიც მხოლოდ 5 საათის სავალზეა დაშორებული ქუთაისს, ოსმალოს ხელში გადადის!

ამ ერთი წლის განმავლობაში ვაის გვეყარეთ და ეხლა ვუის ვეყრებით.

აქამდის რუსეთის თვითმპყრობელობა და მისი დამქაში შავრაზმელები ფეხქვეშ სთელავდნენ საქართველოს ღირსებასა და პატიოსნებას. მაგრამ დღეს უფრო დიდი საფრთხე მოელის ჩვენი კუთხის თავისუფლებასა და კულტურულ წინმსვლელობას ოსმალეთისაგან.

ბოლშევიკების სურვილით ამიერ-კავკასიას დაეხშვა იქნება ჩვენთვის კარები ცივილიზაციისაკენ; გვესპობა გზა ევროპის კულტურისაკენ...

ეს საშინელება კარგად გათვალისწინებული და შეგნებული უნდა ჰქონდეს საქართველოს ყველა მამულიშვილს და ერთგულს შვილს, განურჩევლად სარწმუნოებისა და პოლიტიკური მიმართულებისა.

საქართველოს მთლიანობისა და მისი სახელმწიფოებრივი ღირსება-ხელშეუხებლობის დასაცავად უნდა აღსდგეს მთელი საქართველო!

საქართველოს ბედ-იღბალი ამ საბედისწერო ჟამს ჩაბარებული აქვს ქართველ ჯარს და საქართველოს ეროვნულ საბჭოს, რომელთაც უნდა იხსნან იგი საშინელ განსაცდელისაგან.

ყველა ვალდებულია ამ ჯარსა და ეროვნულ საბჭოს დაეხმაროს ყოველმხრივ: ფიზიკურად, ზნეობრივად და მატერიალურად.

ამისთვის მივმართავ ქართველ ისრაელების ახალგაზრდობას მოწოდებით: დაუყოვნებლივ ჩაეწერონ ქართულ ჯარში და სხვებთან ერთად იბრძოლონ სამშობლოს თავისუფლებისათვის. ამას მოითხოვს ის ერთგულობა და სიყვარული, რომელიც ქართველ ისრაელს მუდამ ჰქონია და აქვს საქართველოსადმი.

მაშ, ძმებო, ამ ისტორიულ ჟამს გვერდში ამოუდექით სხვა ქართველებს და მათთან ერთად იხსენით სასიქადულო სამშობლო განსაცდელისაგან.

მიხაკო ხანან შვილი.

გამომცემელი
სამსონ ფირცხალავა
პასუხისმგებელი მთავარი [illegible]

ექიმი
ვ. მუსხელიშვილი
იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ვორონცოვის ქ. № 6.

ექიმი
მ. ო. ზანდუკელი
ასსისტენტი მოსკოვის სანატორიუმ სამკურნალ. ექიმ ნ. მ. კიშკინისა იღებს შინაგან და ნერვების ავადმყოფებს (ფსიხოტერაპია) სამშაბათს, ოთხშაბათს, ხუთშაბათს, დ პარასკებს 3—5 ს. ოლღას ქ. № 22. 132

ექიმი
ზ. გ. ნარიმანოვი
ვენერიულ, კანის, ათაშანგის და მისი შედეგებისა. წამლობა „606“ და „914“ პრეპარატებით. ავადმყოფები მიიღება ყოველ დღე საღ. 5 ნახ. ს.-დან 8 ს.-დე. მიხეილ. ქ. № 33. ტელ. № 16—17. 1008

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უფროსი ექიმი ტფ. კადეტთა კორპუსის. ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს იღებს ყ.-დღე საღ. 5—6 ს. კვირა დღის გარდა. 1053

ექიმი კბილისა
ნინო რეხილაძე
იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. და საღ. 5—7 ს. ყაზბეგის ქუჩა, 14, კირპიჩნი ქუჩის შესახვევი, 21.

ექიმი
შ. ა. მიქელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი
პ. ტყეშელაშვილი
ღებულობს ავადმყოფებს ვენერიულ, საშარდე და სასქესო ორგანოების სნეულებიანი, სიფილისი (606 და 914 შეშხაპუნება). საღამოობით $5^1/_2$—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ექიმი
ი. ლ. შალამბერიძე
იღებს სახმბიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ. № 7. 1027

ექიმი
ს. ზ. მირზოევი
უფროსი ორდინატორი ტფილისის [illegible] საავადმყოფოისა, იღებს $1^1/_2$—$3^1/_2$ ს., გარდა კვირისა, მისამართი: სერგიევის ქ. № 1. ტელ. 16-[illegible] 1009

ექიმი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილით 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა, № 7. 2130

საბუღალტრო კურსები
გ. კ. ტერ-დავიდოვისა
ნიკოლოევის ქუჩა № 36 4 გვ. 1400

ექიმი
მ. წინამძღვრიშვილი
უ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და სამედიც. ინსტ.—ის შინაგან სნეულ. კლინიკებისა,
იღებს ავადმყოფებს
ახალ ბინაზე
გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად.
საღამ. 5—7 საათამდე, ყოვ. დღე გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონც. ძეგლ. ახლო, „ბონ-მონდის“ პირდაპირ. 1029

ბერლინის უნივერსიტეტის მედიცინის დოქტორი
ვ. გ. [illegible]
შინაგანი ავადმყოფობა—[illegible] ფილტვის და გულისა. ახალს რენტგენ-ელექტრო ხინათლის კაბინეტში, გამოკვლევა და წამლობა X სხივებით, დიდი სოლიუნიდი, განსაკუთრებული ნაკადები დ'არსონვალისა შინაგანი სნეულებისათვის, პნევმოტორაქსი. ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამოს 5—7 ს., ბებუთოვის ქ., № 23, ტელეფ. № 7—92. 1036

ექიმი
პავლე არდაზიანი
დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი. 1002

ექიმი
თიკანაძე
იღებს ავადმყოფებს საღ. 5—7 ს. მისამართი: კიროჩნი ქ. 18, ტელეფონი 11—82. 1003

ექიმი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი კერძო
სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს).
ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ
ყოველ დღე (გარდა კვირისა
დილით:
11—12 ს. „606“ და „914“
ავეტისიანი—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს $11^1/_2$ ს.
ი. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (იფილის. ავადმყ.)
ბ. გ. აგახაროვი: $9^1/_2$—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
მ. მ. ზენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.
საღამოთი:
ა. ნ. ისაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავადმყ. და ქირურგიული.
რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავასარდიანი. 1001

ექიმი
ბ. მ. მუხაძე
იღებს სადიასტაქრო ავადმყოფებს [illegible] საღამოს 5—6 ს.-დე კვირა დღეს გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 67, ვერცხლის საკონსისტო საზოგადოების შენობის პირდაპირ, სახლი საან-[illegible] ტელეფ. 5 [illegible] 1030

ძ. კავკასში.
ექიმი რევაზ ალექსანდრე ძე
მაჩაბელი
იღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალების და ვენერიულ ავადმყოფობისაგან. ქალების მიღება 11—1 ს. კაცებისა 5—7 ს. საღამოისა.
სლეპცოვის და მეშჩანურ ქუჩების ქიმი, სახლი პაპუნოვისა. 142

ექიმი
ნ. ლ. ტურიაშვილი
დოქტორი მედიცინისა მიუნხენის უნივერსიტეტისა. შინაგანი, ბავშვ., საბებიო და საშვილ. სნეულ. მიიღ. ყოვ. დღე დილ. 9—10 ს. საღ. 5—6 საათ.
უფასოთ მიიღ. ყოველ. დღე დილ. 8—9 ს. სოლოლაკი გუდოვიჩის ქუჩა № 6. მე 3 სართ. 134

გაზეთი „სახალხო საქმე“ ღირს:
ერთის თვით 4 მ. 50 კაპ., 3 თვით 13 მ. 15 კ., ნახევარი წლით—27 მანეთი. ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 30 კ., რკ. გზის სადგურებზე 35 კ.
ხელისმოწერა გაზეთზე მიიღება რედაქციაში დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, საღამოთი 5—7 საათ., ფოსტით ასე: ტფილისი, ფოსტის ყუთი 190, „სახალხო საქმის“ რედაქციას.

ექიმი
ნ. გ. მრევლიშვილი
მასწავლებლად ნამყოფი კიევის ქალაქის საბებიო სასწავლებლის და ასისტენტად კიევის ქალაქის საავადმყოფოს მიიღებს საბებიოდ საშვილოსნო ავადმყოფთ 4—6 საათზე კვირის გარდა და ნიკოლოზის ქუჩა № 22. ვორონცოვის ძეგლის ახლო. 193

სტამბა „სახალხო საქმე“, ბარონის ქუჩა № 14.